

900641
~~779885~~

Taxa poștală plătită în numerar conform
aprobării Dir. Gle. P. T. T. No. 235 504-1938

Anul II. Nr. 11-12

34 pagini, lei 20.-

Martie-Aprilie 1939

ROMÂNIA EROICĂ

Revistă pentru promovarea românismului
Organul Uniunii Ziaristilor Români din Transilvania

Director: ION COLFESCU-DELATURDA

Redacția și administrația: CLUJ, str. Vasile Goldiș 18/b. - Telefon Nr. 14—89

„Numai aceia vor purta titlul glorios de educatori ai generațiilor de mâine, cari vor fi în acelaș timp eroi spirituali ai neamului în care au văzut lumina zilei.”

(Din „Spirit și Materie” de I. Colfescu-Delaturda)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Conținut:

- „România Eroică”: Se prăbușesc idolii.
” ” ” Doi ani de existență.
Prof. I. Munteanu: Paștile tristeței.
Dr. Ilie Dăianu: Patriarhul Miron Cristea și Unirea Bisericii Creștine.
Ion Colfescu-Delaturda: Emasculara Națiunii.
” ” ” Ideea zilei.
Ioan Al. Bran-Lemeny: Din ideile fundamentale ale „Frontului Renașterii Naționale”.
Dr. E. Lucaciu: Românii de peste hotare.
At. Motogna: Răspunsul Ardealului la chemarea Țării.
I. O. Suceveanu: Aspectele vieții.
Ion Colfescu-Delaturda: Rațiunea de existență a Statului și Poporului român.
Italicus: Românismul la Satu-Mare.
Mihail Moldovanu-Delamureș: Ceva despre răscolitorii brazdeii românești.
Șt. Peneș: Dinamismul spiritualității latine este caracteristica mișcării românești din Ardeal.
B. I. Baisa: Glas Duminical.
Dr. I. D.: Secuții nu sunt Maghiari.
Dr. E. Lucaciu: Maramureș-Tisa.
Cronici: Buletinul U. Z. R. T. — Cărți — Reviste etc.

Abonament anual 250 lei; instituții și străinătate 500 lei. Abonament de sprijin 1500 lei.

† Teodor Costescu

Un suflet eroic, creator și organizator, cum așa de puțini am avut noi, Românilor, s'a stins, la vârsta de 75 ani, în 25 Martie a. c. Fostul director al liceului din T.-Severin, creatorul „Palatului Cultural“ de acolo, întemeietorul comunei model Vânjuleț, fiul ales al Gorjului (Rovinari), elevul marelui român și profesor Dr. Istrati, nu mai este printre cei vii. Cine va scrie cum se cade biografia acestui om reprezentativ și de model, adevărat suflet eroic, îi va face un monument și va da neamului darul unei pilde de urmat? Până atunci ne închinăm cu smerenie în fața mormântului lui.

Acordul economic dintre România și Germania

La data de 23 Martie 1939 s'a semnat la București un acord economic, pe durată de 5 ani, între Regatul României și Reichul German. Acordul prevede colaborarea economică dintre părțile contractante și un plan economic care va menține echilibrarea schimburilor. Planul înglobează dezvoltarea producției și industriei agricole, dezvoltarea economiei silvice și prelucrarea lemnului, livrări de mașini, întemeieri de societăți pentru exploatarea miniere, pentru noi forage și prelucrarea țiteiului, pentru colaborări industriale, crearea de zone libere în porturi, dezvoltarea căilor de comunicație terestre și pe apă, și conlucrarea cu băncile românești.

Acest acord va fi ratificat, în timpul cel mai scurt, și va intra în vigoare o lună după schimbul documentelor.

Privind acest program, — desine înțeles, — ne întrebăm dacă delegații români, încredințați cu punerea lui în aplicare, vor putea ține pas cu semenii lor germani, în ce privește: hotărârea de a porni din loc, de a lucra desinteresat, dar cu însuflețirea izvorâtă dintr'o conștiință națională, tot atât de demnă, de fanatică, de stăruitoare și hotărâtă, ca și aceea purtată în suflete de colaboratorii noștri Germani?

Va trebui să ne facem chestie de demnitate națională opunând colaboratorilor Germani: cinstei — cinste, hărniciei, — hărnicie, priceperii — pricepere, însuflețirii — însuflețire, fanatismului — fanatism, iar conștiinței naționale — o înzecită conștiință națională Daco-Romană, moștenită dela Decebal și Cato cel Bătrân.

Să ne punem priceperea, capacitatea de muncă și viață în serviciul Patriei și Neamului.

Acordul cu Franța, care a urmat imediat, completează în mod fericit legăturile noastre economice.

Presă de provincie

Din „Porunca Vremei“ sub iscălitura Dlui Pan M. Vizirescu:

„Avem nevoie de o armătură sufletească puternică; evenimentele ne obligă să trăim în conștiința noastră de Români, până la paroxism sentimentul acesta. Cemoctrația ar fi putut să ne fie fatală, cu tendința ei de nimicire a tot ce era încredere oarbă în forțele noastre proprii. A dispărut ca formă politică, dar se menține ca principiu ordonator în cultura și literatura contemporană. Uitați-vă pe afișele teatrelor, cercetați cărțile care apar și scormoniți prin redacțiile unor reviste“.

—o—

Din „Tribuna“ sub iscălitura Dlui I. Agârbiceanu:

„Dar în organizarea internă a întregului aparat de stat, a tuturor serviciilor, accentul principal nu se pune pe litera legii, ci pe capacitatea intelectuală și morală a omului care o execută.

Organizarea materială perfectă e o mare forță. Ea constrânge uneori și pe slujbașul imbecil să o aplice.

Dar principala putere a organizării serviciilor publice rezidă în om, în pregătirea și în morală lui“.

Din ultimul discurs al Ducelui Mussolini:

S'au adunat companiile alcătuite din veteranii tranșelor și din tineri, pentru a combate teoriile disolvante și spre a libera poporul de sub influența nefastă a lumii anului 1789. În jurul acestui drapel au căzut luptând ca eroi mii de camarazi pe străzile și piețele Italiei, pe pământul Africei și pe pământul Spaniei, „Squadriști“: spuneți tuturor celor ce sunt în întârziere, că revoluția nu s'a sfârșit, și că din punct de vedere al obiceiurilor, al caracterului și al deosebirilor sociale, ea este încă la început!“

Aviz pentru abonați

Tuturor abonaților noștri le-ăm trimis prin poștă chitanțe pentru plata abonamentului. Facem un călduros apel către toți să onoreze chitanțele trimise, cunoscând că altfel suntem puși la grea încercare. Editarea revistei ne costă enorm. Deasemenea expediția și chiar încasarea abonamentelor prin oficiile postale ne măresc cheltuelile peste orice prevederi. Totodată rugăm abonații să ne semnaleze orice insuficiențe ori nepotriviri în adresa cu care li se trimite revista, pentru a le putea îndrepta. Lucrăm intens la reorganizarea administrației revistei, cu hotărârea de a executa dârz programul ce ne-am fixat.

ROMÂNIA EROICĂ

REVISTA PENTRU PROMOVAREA ROMÂNISMULUI

Organul Uniunii Ziaristilor Români din Transilvania

Director:
Ion Colfescu-Delaturda

APARE LUNAR

Redacția și administrația:
Cluj, str. V. Goldiș 18/b
Telefon 14-89

Se prăbușesc idolii

MOTTO: Cât timp spiritul nu primează, nu există drept, nu se justifică o stăpânire. Dacă străinul domină și dictează la noi în ordine spirituală, nu avem îndreptățire de a avea, de a stăpâni și de a păstra teritoriile care de formă ne aparțin astăzi.

Unde nu este inimă și animă, dinamism spiritual, acolo găsim moartea, oricâtă inteligență, oricâtă știință, oricât decor ne-ar învăli.

Cei ce urmăresc această revistă știu că un popor își justifică existența, nu prin instinctul său de conservare, ci prin idealurile care îl animează ca popor făuritor de istorie, prin misiunea sa istorică.

Evoluția unui popor poate să fie jocul forțelor exterioare; poate să fie și rezultatul brutalităților pe cari le-a suferit sau pe cari le-a exercitat asupra altora. Stările rezultate din asemenea evenimente sunt clădite pe nisip; se spulberă la cea dintâi încrucișare de forțe.

Noi am spus și suntem convinși, alături de toți cei ce știu să citească în cartea vieții, de adevărul care are valoarea unei axiome, peste care nu se poate trece: **un singur drept are un popor, acela de afirmațiune în ordine spirituală.**

Frontierele oricărui popor se întind, până acolo, până unde ajung puterile lui de afirmațiune. Dacă asemenea puteri îi lipsesc, nu are nici un drept. Pentru mercantiliști, pentru paraziți, nu există loc sub soare.

Noi nu existăm ca să existăm, ci existăm în virtutea unei mari misiuni istorice de îndeplinit. Deaceia susținem că este nedemn pentru un popor, ajuns la conștiința misiunii sale istorice, de a sta cu baioneta la hotare și a striga vecinilor: **aicea e hotarul pe care ni l-am pus pentru eternitate.**

Un asemenea popor, neavând spiritul ofensiv, se condamnă la moarte prin inaniție. De-

vine jocul evenimentelor, o barcă fără cârmă, în voia valurilor furtunoase.

Istoria nu este istoria evenimentelor, ci este istoria spiritului uman care le produce, le domină, le guvernează. Urmărește acest spirit și te identifică cu el, dacă vrei ca să trăiești. Spiritul uman condamnă statele și popoarele a căror existență și perpetuare se datorează jocului evenimentelor străine de propria lor spiritualitate.

Mari evenimente s'au petrecut în jurul nostru. Un stat amic și aliat a dispărut. Un crâmpel din acest stat, după ce s'a declarat independent, a fost ocupat cu forța și anexat, sub ochii noștri impasibili, de un popor barbar și hrăpăreț. Lupta pentru independență a acestor populații a avut drept rezultat o totală aservire, care le condamnă la o totală nimicire. Și este de remarcat că în regiunile acestea sunt și frați de ai noștri, unii în deplină conștiință națională, iar alții înghițiți de valurile cutropitoare ale vitregiei vremurilor și asupra cărora avem drepuri imprescriptibile; că aceste regiuni au fost odinioară stăpânite de vovozii descălecători de țară și că munții și pădurile lor au răsunat de cântecele neamului nostru.

Se pune în mod logic întrebarea: am fost noi prezenți sau absenți de pe câmpul de război; aceste evenimente s'au făcut cu noi, fără noi, sau contra noastră?

Fiecare individ, din fragedă copilărie, de îndată ce ia cunoștință de el însuși, își făurește idealuri de viață, la început haotice și apoi din ce în ce mai concretizate. Aceste idealuri formează mândria, demnitatea, scopul vieții, rațiunea noastră de a fi.

Neamurile, și în primul rând cei ce conduc destinele lor, trebuie să aibă în carne și sânge, nu decoruri, nu inteligența și știința de cari, în ce ne privește, suntem supra înzestrați, ci țeluri determinate, aspirațiuni, idealuri concretizate, credința nestrămutată, cari toate să fie isvorâte din adâncuri, din geniul propriu al rasei; să determine marile înfăptuiri, să facă substratul întregii vieți colective, rațiunea de a fi a întregii națiuni.

Trăesc în noi asemenea idealuri? Întrebare care se poate mai bine formula sub forma: avem noi o misiune istorică, o rațiune de a fi, sau ne pierdem în mercantilism și ducem o viață nemernică de pe o zi pe alta, până când va veni furtuna care să ne spulbere de pe suprafața globului ca stat și popor?

Înainte de război cei din teritoriile subjugate luptau pentru rezistență și pentru unire. Cei din vechiul regat luptau pentru eliberarea celor subjugăți. **Toți căutau formarea bastionului întregit național, din care să poată porni neamul românesc la lupta vieții.** Erau idealuri pasagere, impuse de necesitățile timpului.

Odată format bastionul, odată întregit neamul acesta în hotare determinate, se pune în mod legitim întrebarea: **cari sunt nouile idealuri, țelurile vieții, rațiunea de a fi**

a statului și poporului român în noua sa înfațișare?

Dacă conducătorii de până acum, inecați în partide, în individualism, mercantilism, în parvenitism, nu și-au pus o asemenea întrebare; astăzi această întrebare este impusă cu litere de foc oricărui conducător, oricărui purtător de cuvânt, mare sau mic. De răspunsul la această întrebare, în toată amploarea ei, atârnă întreaga desfășurare a vieții naționale, întregul viitor al neamului nostru.

Fără un ideal de viață, fără un punct de sprijin, fără țeluri bine determinate, cari să facă una cu carnea și sângele nostru, **cu carnea și sângele acelor cari formează istoria,** fără o busolă, fără o orientare precisă; nu putem acționa nici în viața internă a statului, nici în viața internațională, nu putem deveni făuritori de istorie; rămânem simple epave în bătaia vânturilor.

Noua concepție de viață care pune stăpânire pe glob implică solidarizarea tuturor făuritorilor de istorie, în același țel, implică totul în toate: Toți pentru unul, și unul pentru toți; o singură turmă și un singur păstor.

Idolii vechi s'au prăbușit. O nouă stea călăuzitoare apare la orizont. Ne vom silii să o facem văzută și urmată. Desfășurând marile țeluri de viață ale neamului nostru, vom contribui la înlăturarea marilor piedici cari stau în calea vieții acestui neam, la marile înfăptuiri cari vor pune acest popor în rândul marilor popoare făuritoare de istorie, în rândul celor ce decid de destinul neamurilor.

„ROMÂNIA EROICĂ“

Doi ani de existență

Cu acest număr împlinim doi ani de existență; doi ani de luptă grea. Am ridicat un steag în capitala Ardealului. Și cu fondul spiritual specific al acestei provincii, ne-am suit pe parapete. Ne-am urmărit cu sfîntenie programul. Am pus pe tapet chestiuni vitale. Nu am avut destul răsunet, nu am fost pe deplin înțeleși. Vom continua lupta cu aceeași tărie, deplin conștienți, că viața este războiu, că cel ce pleacă la războiu se înfrățește cu mizeria, cu suferința, având o singură perspectivă,

aceea de a dispărea în operă, fapt care singur glorifică o ființă umană și justifică o existență.

Credem cu tărie în victorie. Credem, pentru că la baza activității noastre stă credința de neclintit, că, astăzi, în timpul nașterii lumii celei noi, garanția triumfului stă în luarea frânei de cei cari sunt produsul propriei lor munci, de cei umili, de către aceia cari acceptă supremul sacrificiu în luptă glorioasă, ca ideal de viață, cari mor, cari dispar în opera lor.

Paștile tristeței

de Prof. I. MUNTEANU

Rect. Acad. Ortodoxe din Cluj

Sărbătoarea triumfului vieții asupra morții, sărbătoarea iubirii divine față de creatura omenească, sărbătoarea bucuriei creștine, menită a rechema sufletul la o nouă viață, precum soarele primăverii face să isbucnească din adâncurile pământului mamă, o nouă viață în natură, de astă dată vine cu tristețe. Cântarea triumfului binelui asupra răului în lume; „Hristos a înviat din morți, cu moartea pe moarte călcând...” va răsună atât de fals pe buzele creștinilor în noaptea învierii. Va apărea ca o sfidare a realității crude, în fața căreia o lume întreagă se frământă, se cutremură, se îngrozește. Ce ironie! Sufletul creștin, pentru mântuirea căruia s'a jertfit Dumnezeu pe cruce, sufletul creștin care a jurat credință idealului lui Hristos, sufletul creștin care trebuia să introneze atotstăpânirea iubirii în lume, zi cu zi, a uitat pe Dumnezeu, și-a uitat legământul, și-a desconsiderat misiunea, continuând a trăi sub auspiciile aceleiaș domnii a răului, a morții. Conștient și benevol, s'a făcut slugă morții. Moartea îl încearcă, îl chină și-l cheamă la sine.

Cum va putea jubila cu Mântuitorul triumful asupra diavolului, asupra morții, cum se va putea bucura, de bucuria vieții celei noi, vieții libere, vieții fericite? Cu ce drept va mai implora ajutorul divin, când cu atâta nepăsare a desconsiderat toată strădania cerului pentru a-l readuce la fericire?

Pentru creștinul, care se cutremură azi în marginea abisului, care se deschide amenințător, se pun marile întrebări: cu ce a contribuit în cercul lui de activitate, pentru promovarea idealului lui Hristos, cât s'a străduit pentru înfrânarea propriilor sale porniri păcătoase, cum a înțeles să-și modeleze propria viață, după tipul viețuirii Mântuitorului în lume?

Și oricât va încerca să dea un răspuns satisfăcător, nu va găsi elementele activității lui în această direcție. În tot ceea ce a gândit și făcut, conștiința îi vedește desinteresul, nepăsarea, față de problema creștină. Nici nu este altcum explicabil prezentul.

Ura între popoare, râvna permanent crescândă după bunurile cari aparțin altora, după

stăpânire, nu este expresia voinței câtorva ambițioși, ci o mentalitate cu caracter general, cu rădăcini adânci în mijlocul maselor. Indivizii apar numai ca incarnațiuni și exponenți ai unor

idealuri, atât de puțin creștine, atât de puțin omenești.

Și dacă Pământul, atât de binecuvântat de Dumnezeu; Pământul care dă hrană la atâtea milioane de oameni, și ar mai putea hrăni un număr încă odată atât de mare, azi pentru unele popoare apare prea îngust pentru a le putea cuprinde, vina o poartă omenirea și în ultima analiză creștinătatea. Este vinovată, fiindcă, pe deoparte n'a înțeles să se asimileze învățăturii mântuitoare creștine, singura în măsura a introna domnia păcii și a bunei

înțelegeri în lume; pe de altă parte fiindcă a tolerat manevrele diavolești ale răului, care pe încetul a reușit să creeze o atmosferă de nemulțumire, de desconsiderare a oricărui principiu etic, care trebuie să determine raportul firesc dintre popoare.

Disprețul și nepăsarea, față de cea mai prețioasă comoară spirituală, dată omenirii de Dumnezeu, au creiat tenziunea zilelor noastre.

Nu sărăcia, nici sufocarea din lipsă de spațiu vital, motive invocate azi cu atâta tărie de unii, pregătesc conflictul între popoare, ci dorința de dominație, de îmbogățire prin vărsare de sânge, orgoliul individual și național, deoparte, lupta pentru existență, pentru libertate, de alta, aruncă popoarele în vârtoarea războiului necrușător.

Creștinismul condamnă râvna de stăpânire, de îmbogățire, înfierează mândria, îmblânzește lupta pentru existență, reduce preocupările de ordin material, amplificând pe cele spirituale. Pentru el nu este decât războiul sfânt al binelui moral, împotriva răului și suferinței din lume; nu este decât lupta până la jertfă împotriva diavolului.

Pentru el omul este o creatură divină, un fiu al lui Dumnezeu, frate din acelaș tată cu semenul său. Legăturile dintre oameni, legături de iubire, de stimă recipocă. Năzuința omenească, năzuința spre o cât mai intensă spiritualizare a vieții, de apropiere de viața absolută, de Dumnezeu.

În creștinism n'are ce căuta omul, ca exponent al răului cu întreg cortegiul lui de suferințe.

Și era firesc ca lucrurile să ajungă aci. De mult erau vizibile simptomele de descreștinare a sufletului omenesc. Jumătatea a doua a secolului trecut, prin supraaprecierea valorii minții omenești, a făcut începutul.

Între timp au fost atâtea răbufniri din cari omenirea trebuia să învețe, că a apucat pe panta distrugerii.

Puțini și-au deschis ochii. Molima s'a întins. De 20 de ani încoace toate încercările de revenire s'au izbit de rezistența întunecului. Locul lui Hristos, în sufletele cutropite de idealul fals al unui umanitarism al răului, sau al unui naționalism intransigent, a fost ocupat de mândria omenească, sintetizată în anumiți eroi ai cuvântului, ai minciunii.

Altare dărâmate și batjocorite, preoți ucși, instituții creștine desființate, credința pri-

gonită, crezuri noi, religii noi, reveniri la păgânism. Un neopăgânism, izvorât din cruzimea animalică a omului dinainte de Hristos, tinde să înșele masele, să le ademenească.

Rezultatul îl vedem. Nimic sfânt. Nimic în măsură să remedieze răul. Nici o speranță în viitor. Când numai glasul tunului mai poate fi ascultat, ai impresia că ori ce încercare este de prisos.

Și totuși, nu. Creștinismul are puterea de a triumfa în lume, de a schimba lucrurile. În ultima oră, minciunii trebuie să i se pună în față adevărul; războiului, pacea lui Hristos.

Jertfa lui Hristos nu se poate irosi zadarnic. Idealul creștin nu poate dispărea din mijlocul omenirii secolului al 20 lea. El singur este creator de armonie. Acest adevăr trebuie să ajungă să domineze conștiința întregii suflări omenești. Și o va domina prin reacțiunea proprie ori cărei alunecări exagerate.

Fie ca Sf. Paști, așteptate în împrejurări atât de triste, să aducă puterea reacțiunii. D-zeu este sus, el veghează, el este singur sprijinitor și mângăitor în nevoi. La el trebuie să ne fie nădejdea. El nu ne va lăsa. Nădejdea celui bun, celui credincios, nu rămâne înșelată; ea aduce și salvarea păcătosului.

Neamul nostru nici odată n'a fost părăsit de această nădejde. A suferit, dar s'a mântuit. Cu D-zeu în suflete, de cine ne vom teme? El ne va fi deci și de astă dată sprijin și îndrumător spre pace.

Cuvinte de aur

„Liberările gigantice cari s'au făcut, transformările spirituale, nouile realizări ale marelui războiu, îndreptăteau prezența la conducere a elementelor, cari au determinat victoria, cari s'au sacrificat pe câmpurile de bătae.

Descendenții milioanei de martiri, voluntari sau involuntari, cari au căzut pe aceste câmpuri de bătae, idealisții, cari au prezidat la făurirea nouilor stări de lucruri, mutilații câmpurilor de războiu, și ceice au reușit să treacă prin toate încercările și suferințele lui, erau destinați, prin definiție, să stăpânească, să domine, să organizeze patrimoniul moral, câștigat din marea ciocnire a popoarelor, prin care am trecut”.

„Nu toți ceice lucrează au reconpensa lor, însă pentru ceice nu lucrează nu există reconpensă”.

Ne trebuie o credință mare care să ne unifice pe toți. Nu se poate merge la victorie cu un *mixtum compositum* de interese și de concepții divergente.

Din „Spirit și Materie” de I. Colfescu-Delațurda

Patriarhul Miron Cristea și Unirea Bisericilor Creștine

de Dr. ILIE DĂIANU

MOTTO:

„... dispărând din Cetatea eternă supremul reprezentant al puterii politice, întreg farmecul acestei cetăți, toată puterea, strălucitoarea a vechiului centru al vieții romane a început a se concentra în întregime asupra reprezentantului puterii spirituale. Imprejurarea aceasta a făcut cu puțință, ca dezvoltarea patriarhiei apusene să fie cu mult mai amplă... încât hlamida cesariană a fost înlocuită cu o revereandă pontificală, coroană imperială cu tiara papală, și legiunile romane, cari pătrunseră adincoară până la cele mai îndepărtate verifere ale imperiului, au fost succedate de legiuni monahale, cari cucerind popoarele tinere, nu cu arma, ci cu puterea crucii, și robindu-le, nu cu mijloacele despotismului laic, ci cu puterea cuvântului...”

Prof. Ion Lupăș

Relațiunile prietnești, ce erau între mine și acum răposatul în Domnul Patriarh Miron, relațiuni ce datau din tinerețea noastră, mi-au permis, ca să aduc vorba asupra acestei importante probleme, ce deopotrivă interesa și Biserica ortodoxă și neamul nostru românesc.

Regret nespun, că nu am putut înregistra vr'un rezultat după stăruințele mele. Fie iertatul Ierarh nu se arăta contrar ideii, dar nu-i găsia oportunitatea. Ba se temea chiar să puie chestiunea. Îl speriasse mișcările stiliste, și-mi zicea: Vezi, că introducerea calendarului, mai puțin atingător de dogme, ce turburări a adus, în unele părți. D'apoi unirea cu biserica Romei!

Îi reflectam, că introducerea calendarului constituia o reală schimbare față de trecut, și că, în schimb, efectele bune nu sunt așa de evidente pentru omul simplu dela țară. Unirea cu biserica universală însă nu implică nici o schimbare exterioară. Toate rămân cum au fost, numai contactul sufletesc întru dragoste și spiritualitate cu marele curent dinamic de viață ni-ar electriza și viața noastră sufletească, și în schimb efectele ar fi imediat evidente, întrucât deoparte ar înceta fricțiunile noastre interne, ar cimenta unitatea noastră sufletească, și de altă parte ar porni cu adevărat o renaștere sufletească, în măsură cu mult mai mare și mai intensă decât s'a produs după unirea parțială, a noastră, a celor din Ardeal.

Sé părea că-i suridea și Patriarhului icoana ce-i zugrăviam despre o singură biserică, națională, în frunte cu un adevărat patriarh, cardinal al bisericii romane, și cu o serie de preoți și călugări, luminați în școlile apusului; dar avea teamea de eventuale resentimente împotriva persoanei sale.

Un elan zădărnicit în chip tainic

Odată a desfășurat însuș într'un discurs improvizat la senat cum va crește generația tânără a clerului în școlile „bisericii celei mai apropiate de tradiția noastră, a celei catolice — în Paris, Strasburg și Roma... A spus, printr'o intervenție incidentală, că sute de clerici, cari au absolvit teologia pe la universități protestante, i-au cerut să-i absolve de a se preoți, că ei nu au nici o credință, că nu mai sunt ortodoxi credincioși, ci liber cugetători... Și că, față cu această pustiire de suflete, va trebui să facă uz de ofertele ce i se fac de Franța și de Italia, și să trimită tineri la studii teologice la Paris, Strasburg și la Roma, să-și întărească credința în sânul acelei biserici apostolice, care este cea mai apropiată de noi și de tradiția bisericii noastre.

Prezidam chiar eu ședința aceea a Senatului, și ascultam, cu uimire și satisfacție, declarațiile ce cădeau senzațional de pe buzele Înaltului Ierarh... Dar și mai mare mi-a fost uimirea când, a doua, a treia zi, am văzut că la „Monitor“ cuvântarea istorică a ieșit cu totul ciopârțită și alterată... față de ceea ce s'a spus în realitate.

Atunci am văzut, că I. P. S. Sa avea uneori aplicare și avânt față de biserica apusului, dar simțiam, că este cineva, în jurul său ori asupra sa, mai puternic, care îi taie avântul și-l readuce la vechia cărare bătucită atâta vreme fără vr'un folos, și fără rost.

Tot în Senat s'a întâmplat altădată o scenă, care mi-a ușurat să-i pun chestiunea unirei între martori.

Era o pauză. Eram într'un salon al Senatului și sciam o scrisoare. Observ însă că I. P. Sfințitul Primat ședea într'un fotoliu și era asistat, sezând și ei în fotolii, de doi Episcopi uniți. Isprăvindu-mi în grabă scrisoarea, mă ridic dela masă, mă duc în fața Lui, și mă închin profund, zicând:

— Doamne, bine Vă mai șade așa, Înalt Prea Sfințite! De ce nu faceți, rogu-Vă, ca această situație să devină, și de drept, și permanentă...?

Îmi dă mâna prietnește, și-mi zice: Tu tot de asta te preocupi. Din vorbă în vorbă ajung la atâta, că promite:

— Să știi, că la cea mai apropiată ocazie, o să

invit pe toți Arhiepiscopii vostri la mine, să stăm de vorbă asupra chestiei.

Păcat, că promisiunea a rămas o simplă promisiune, și nu s'a realizat nici ca încercare.

Patriarhatul și unirea bisericilor

A venit însă, nu peste mult, proiectul de lege al Patriarhatului. A fost debătută ideea mai întâi în Sf. Sinod, debateri, cari și ele au reflectat la ideea unirii bisericilor. Unul dintre membri Sinodului a spus marea vorbă:

Un singur patriarhat există realmente în Biserică, și el singur se validează: cel al Romei. . .

Dar s'a primit, și acum se aștepta ca un proiect de lege să fie adus în chestie și în parlament. S'a aflat de bine, ca proiectul să fie prezentat mai întâi în Senat. Se vorbea, că are să fie adus prin surprindere, ca să se evite opiniile separate și aci.

Așa s'a și întâmplat. În 12 Febr. 1925 se prezentă cu mesaj regal proiectul de lege „pentru ridicarea Scaunului Mitropolitan al Ungro-Vlahiei la rangul de Scaun Patriarhal”. Se cere „extrema urgență” și se admite cu aplauze. Se și cetește îndată espunerea de motive de către Ministrul Cultelor, Al. Lapedatu.

După aceea ședința publică se suspendă, senatul trece în secțiuni, ca, după cercetarea în secții, să se redeschidă ședința publică.

La partea primă a ședinței eu nu eram de față. În ziua precedentă, fiind vacanță, mă dusei la Craiova pentru a vizita niște rudeni. Mă întorsei în dimineața zilei zdrobit de drum. Așa că după masă ațipisem la o siestă mai lungă. Când sosii în ședință, auzii că se va discuta legea Patriarhiei. În clipa aceea proiectul se discuta, prin secții.

Eu trebuia neapărat să iau cuvântul, pentru că reprezentam Partidul Poporului de sub șefia generalului Averescu. Mă înscriu deci la cuvânt, și cu bucurie constat, că sunt înscriși înaintea mea vre-o 4—5 oratori. Imi ziceam: Până să vie rândul la mine, o să ascult pe ceilalți, și vrând nevrând ei imi vor sugera vre-o idee bună. Așteptai deci indiferent redeschiderea ședinței. Pe la ora 5 se redeschide ședința.

Ne ocupăm locurile. Guvernul mai complet ca oricând în băncile ministeriale. Insuș Prim-Ministrul Ionel Brătianul e de față, ceea ce nu se întâmplă decât la zile mari. Băncile Arhiepiscopilor sunt de asemenea ocupate, dar, din întâmplare, nici un episcop unit nu este printre cei de față. . .

Galeriile în schimb sunt pline de oaspeți rari. Președintele dă cuvântul raportorului, d. Constantin Dissescu, autorul Constituțiunii din 1923.

Dl Dissescu, roagă pe colegul Drăghicescu să-i

cetească raportul. Înțelegeam, pentru că dl Dissescu nu prea are voce. . .

Ascult, și nu prea, citirea raportului.

Pomeneste momente importante din istoria bisericeii române. Relevă pe mitropolitul Damian al Moldovei, că a luat parte la marele conciliu din Constantinopol (1539).

Citează actul sfântului Sinod, care spune că „Patriarhia, ce se înființează este o temelie și un braț puternic de sprijin”.

Incheie apoi astfel:

„Aceste cuvinte sunt privitoare la trecutul nostru istoric și bisericesc, pentru triumful civilizator al Orientului și al Creștinismului. Ele ne dau și speranța în viitor, pentru *idealul nostru*, privitor la *unificarea credinței și cultului în toată biserica română a neamului nostru*”.

„Patriarhia noastră fiind o autoritate înainte mergătoare și determinantă a bisericii, suntem siguri și pentru realizarea mai departe a *idealului creștinesc național*”.

Cuvintele din urmă provoacă aplauze și aplauzele scot senatul din monotonie sa solemnă.

În câteva cuvinte raportorul cere aprobarea proiectului de către Senat.

Debatere cu surprinderi

Președintele, Mihail Pherekyde, anunță că: Discuțiunea generală este deschisă. Adaugă apoi imediat:

— Părintele Dăianu are cuvântul.

Tresar nedumerit, și încerc să abat dela mine acest pârhar, de a deschide eu, absolut nepregătit, dezbaterăa unui proiect așa de important. Mă ridic și spun:

— Domnule Președinte, vă rog, binevoști a observa, că sunt alții mulți înscriși înaintea mea. . .

Președintele, ca și când n'ar fi auzit nimic, imi arată cu un gest generos tribuna, și zice:

— Vă rog! . . .

Nu mă mai puteam eschiva. Mă pornii spre tribună, adânc îngândurat. Mergeam încet gândindu-mă, și ajuns sus, imi rotesc privirile peste sala, mai festivă ca ori când, a Senatului. Simțiam cum toate privirile se ațintiau spre mine. Simțiam în ochii tuturor curiozitatea schânteind: Să vedem ce va spune popa acesta al uniților. . .

Improvizai atunci, încet și rar, dar accentuat și solemn, următoarea scurtă cuvântare:

„D-le președinte, Onorat Senat!

În numele „Partidului Poporului”, am onoarea, în această clipă solemnă, să aduc adeziunea acestui partid la proiectul pus în dezbateră.

Sunt sigur, că nu este nici un partid, că nu este, peste tot, nici un român, care să nu se bucure de actul care se constituie astăzi legalmente.

Și sunt sigur că în toată țara, în toate inimile, acest fapt va găsi un ecou frățesc, care dorește și nădăjduște, din așezarea acestei mari instituțiuni bisericești, la o prosperitate mai puternică pentru țară prin ridicarea prestigiului bisericii și prin ridicarea, astfel, a principiului de autoritate, fundamental în orice Stat, și care atât de mult este amenințat astăzi în toate părțile lumii. (Aplause).

Cu toții, cari ținem la neam și ținem mai ales astăzi când neamul este mai unit, într'o întregire atât de admirabilă, să aducem, cu toată inima, cu tot sufletul nostru, neprecupețind nimic, să aducem prinosul nostru la întărirea principiului, pe care biserica, întreaga biserică creștină, are menirea să-l reprezinte pe pământ, în numele lui Dumnezeu, izvorul a toată autoritatea.

Deaceea, mă simt foarte emoționat și fericit în acelaș timp, că mi-a revenit mie rolul de a declara, în numele Partidului Poporului, udeziunea lui la acest act mare de înălțare a bisericii românești, și să exprim în numele meu, și exprim cred și sentimentele și opiniunile multora, urând țării tot mai mult bine și urând primului patriarh al României sănătate, pentru ca să înfăptuiască toate acele nădejdi, cari sunt legate de persoana Înalt Prea Sfinției Sale. (Aplause îndelung repetate)".

Ropotul de aplauze cu care au fost primite aceste cuvinte mă înflăcărau, și-mi venia să mai adaug ceva, dar mă răsgândii, și coborii dela tribună în culmea succesului, de teama să nu-l stric.

Domnul Prim-Ministru îmi ieși în cale ca să mă felicite. L-am prevenit întâmpinându-l în fața tribunei.

Mă pornii spre locul meu, dar când trecui pe lângă scaunul I. P. Sfințitului Patriarh îmi întinse mâna și mă îmbrățișă și sărută preoțește.

Nouii aplauze răsunară la această îmbrățișare de unire simbolică.

Astfel să făcu pentru câteva clipe o pauză, în care simțiam, că cuvântul meu a fost socotit nu numai ca adeziunea unui partid de guvernământ, ci mai mult, ca și cuvântul bisericeii unite.

Asta s'a declarat și mai fățiș, la urmă, când după ce au vorbit toți cei înscriși, s'a dat din nou cuvântul raportorului, dl Dissescu.

De astădată n'a mai pus intermediar, ci s'a urcat singur la tribună și a spus următoarele.

Cuvântul D-lui Dissescu

„D. Constantin Dissescu: D-lor senatori, când mi-ați făcut onoarea de a fi raportor al acestei propuneri pentru instituțiunea de care s'a vorbit, am fost

profund impresionat și mișcat. Eu, obișnuit, de peste patruzeci de ani, în lupte, și de sus, și aruncat și în jos și din toate punctele de vedere, înțelegeți că este mare lucru să mărturisesc ce impresiune și ce emoțiune am avut. Știu cât sunt de dator să îmi domin toate mișcărilor sufletești și deaceea mi-am zis, că este mai bine să cetească alt cineva raportul. Dar când am auzit vorbind pe părintele Dăianu, s'a mișcal tot sufletul în mine și mi-am zis: dar este ceva de mare vieață în sufletul meu, pentru ca să mă fi gândit la facerea acestui raport. Este un act în care aveam și îndrăsneală, dar în acelaș timp îmi ziceam, că poate să fie unii cari să zică: „dar nu dumitale ți se datorește misiunea și promoțiunea acestei mari legi”. Ei bine, d-lor, credința în viitorul acestui neam, mi-a dat curajul și am zis în raportul meu: „Cuvintele aflate în actul de înființare al Sfântului nostru Sinod ne dau și speranțe în viitor pentru idealul nostru privitor la unificarea credinței și cultului în toată Biserica română a neamului nostru”.

Această speranță exprimată de mine, mi-a fost întărită de frumoasele cuvinte ale colegului nostru, părintele Dăianu. Acesta mi-arată că se săvârșesc în Senatul nostru, în acest moment două fapte mari: un fapt mare este acela de care ne-am obișnuit dezo de câteva zile, este vorba de autoritatea, de instituția Patriarhiei Bisericii creștine românești ortodoxe, dar mai este un fapt mare, acest fapt este cuvântarea de adineoară a colegului nostru, părintele Dăianu.

Ce târziu am învățat zisele lui Cicerone, că elocvența, cuvântul, logosul acela mare, nu stă în vorbele emului, ci în faptele pe cari acele vorbe le determină!

Ce a spus părintele Dăianu? M'am dus la cucernicia Sa și l-am rugat să-mi repete spusele sale, ca să nu fie o eroare din partea mea.

Părintele Dăianu a spus, cu căldură patriotică a unui adevărat și bun român, că instituția Patriarhiei bisericeii române ortodoxe va găsi, în toate inimile românești, un ecou frățesc, și nădăjduște că din așezarea acestei mari instituții bisericești va rezulta o prosperitate mai puternică pentru țară și pentru ridicarea prestigiului bisericesc, a „întregei Bisericii creștine românești”.

A mai spus părintele Dăianu, că instituția Patriarhiei Bisericii creștine ortodoxe române va contribui și la întărirea principiului de autoritate. La aceste din urmă cuvinte nu mă opresc, căci totdeauna, și înainte de biserică creștină și după, s'a simțit necesitatea autorității în luptele pe cari oamenii le-au dus unii contra altora.

Ecoul însă „frățesc”, pe care noua instituție a Patriarhiei Bisericii române ortodoxe, îl găsește la toți românii, contribuția acestei noi instituții la prosperitatea mai puternică a întregii țări și la prestigiul între-

gei Biserici române, mă face să întrevăd că idealul pe care-l dorim de sute de ani, ani „unei acțiuni comune a întregii Biserici române naționale”, nu e departe de a se realiza. (Aplause).

Sus și mare este Patriarhia, dar sus și mare este și idealul istoric, că precum naționalitatea noastră a fost altădată divizată și suntem acum o națiune mare și unită, tot așa și Biserica noastră creștină, care acum e divizată trebuie să devie o singură Biserică românească, unită în credință și în cult. (Aplause).

Acest lucru țineam să-l pun în evidență în fața d-voastre, iar pentru cele ce a spus părintele Dăianu, eu îi mulțumesc cu recunoștință și admirațiune căci este o chestiune mare asupra căreia voiu reveni. (Aplause)*.

Idea unirii se reflectă în toate undele . . .

Pentru a fi complet țin să relev că ideea relevată de dl Dissescu, s'a reflectat și în cuvântările altor oratori, deși nu așa pregnant.

Astfel în cuvântarea d-lui Prim-Ministru, Ioan I. C. Brătianu, rostit în aceeaș ședință, se zice:

„Domnilor, cu acest simțământ, inspirat de trecut, privim cu credință și cu nădejde către viitor, și vedem în creșterea autorității și prestigiului bisericii o nouă garanție a acelei păci sufletești, a acelei dragoste, a acelei frățietăți, care este de nevoie și societății, și Statului nostru”. (Aplauze) (Ibidem p. 66).

„In el (actul Patriarhiei) trebuie să vadă toți, și acei cari nu aparțin acestei biserici, dragoste și respectul nostru pentru tot spiritul religios și pentru toate acele biserici, cari reprezintă în societatea României-Mari acele simțiminte de cari vorbeam odinioară, de frățietate și de iubire, pe cari suntem convinși, că trebuie să se întemeieze noul și modernul nostru Stat” (Aplauze frenetice, îndelung repetate.) Ibid. p. 68.

Istoricul Gh. Ghibănescu face evocări din trecutul neamului și accentuează scăderea creștinismului în răsărit, unde „patriarhiile erau ca niște episcopii sau poate ceva mai mici ca protopopiile” de la noi și totuși găsiu aci la noi „sprijinul material” pentru întărirea credinței.

Dl Ghibănescu încheie astfel:

„Legăm dar în preajma acestui act solemn, dorința vie de a ne vedea sporită, prin credința în biserică, valoarea Statului nostru în orientul creștin mai

* Cuvântările citate le reproduc textual din „Patria Românească” Acte și Documente, publicate de Ministerul Cultelor, după stenogramele Monitorului Oficial, — București, Tipografia Cărților Bis. 1925, paginile 52—54 și 63—65.

sus de cum a fost altă dată, când Sinaiul și Atosul răsuna de rugile fierbinți ale egumenilor lor, pentru Voevozii noștri.

Niciun Stat ortodox, în Orient, nu se bucură de vaza politică a statului român.

De aceea, urăm noului Patriarh, să sporească în afară vaza culturală, religioasă și politică a Statului; dar îi mai urăm încă ceva, specific al nostru, să răsădească înăutru țaria pravoslaviei, față cu acele grupe de frați, pe cari vitregia neamului i-a rupt dela unitatea sufletească a credinței neamului nostru. Aceasta cu atât mai mult, cu cât în fond, țărănimea românească este una ca biserică, una ca ritual, una ca popă și preoteasă, una ca slujbă religioasă. Toți cetim pe aceleași cărți, toți avem aceeași preoți, la toți biserca se prezintă pe dinăuntru una și aceeași. Numai în diriguirea ei, vremea a dus o dislocare de inițiativă și cârmuire.

Nu ne îndoim, că tot ce este românesc se bucură de acest mare act național și dacă păstorii se găsesc deosebiți, turma este una și aceeași”.

Tot asemenea senatorul Mihail Vasiliu, profesor, exprimă nădejdi de mai bine și anume: ca să se ridice prin ierarchia ei la înălțimea tuturor bisericilor ortodoxe, surora ei. Apoi încheie:

„In al treilea rând, avem credința că astăzi, când statul român s'a întregit în limitele lui firești ale națiunii, biserică ridicată în prestigiu și rang, va duce mai departe, cu deplin succes, rolul pe care l'a jucat așa de frumos în trecut și va fi și ea alături cu acele instituțiuni care va lucra, cu sufletul și flacăra ei caldă, pentru întregirea poporului nostru românesc și pentru unificarea noastră sufletească, dela Tisa până la Nistru și din Carpații Maramureșului până la Marea Neagră. (Aplause prelungite).

In numele partidului meu, fericesc pe Majestatea Sa Regele Ferdinand I, că Dumnezeu l-a hărăzit să pună încă o piatră puternică la prestigiul acestei națiuni, și că el este acela, care a semnat acest act mareț pentru ridicarea Bisericii noastre, precum a semnat actul mareț pentru unire culminat în actul mareț al încoronării dela Alba Iulia. (Aplauze prelungite). Dumnezeu să-l fină ani mulți și fericiți pentru prosperitatea neamului românesc. (Senatul se ridică și aplaudă frenetic)”.

Noul Patriarh a luat la urmă cuvântul pentru a mulțumi tuturor. In cuvântarea sa n'a reflectat întru nimic la ideea unirii bisericesti, sulevrată de raportorul Dissescu, a avut totuși o reflexe la Papa dela Roma, care suplinia încâtva o astfel de declarație. Anume a zis:

„Vechimea aproape apostolică a creștinismului la Români, munca de veacuri a bisericii intru edu-

care a poporului și pregătirea lui pentru mulțumirea vremelnică și fericirea vecinică, și rolul preponderant al ei în cultura, literatura, arta națională și în întreaga viață socială a Românilor de pretutindenea, marile servicii și rara solitudine, ce a dovedit-o încă biserica vechilor noastre Principate Dunărene, față de bisericile și așezămintele bisericesti ale tuturor popoarelor de credința răsăritului, contribuția ei însemnată la lămurirea și apărarea credinței ortodoxe în vremuri de primejdie: — au întemeiat de mult marea ei rost în viața neamului și au înălțat de mult Biserica română în ochii tuturor popoarelor ortodoxe.

Iară când, după atâtea izbânzi ale Voevozilor români asupra dușmanilor creștinătății, însuși S. Sa Patriarhul-Papa dela Roma a declarat pe Voevodul Ștefan-cel-Mare, de „atlet al întregii creștinătăți”, meritele poporului român pentru creștinism și civilizație, au trecut în domeniul istoriei mondiale”.

Prof. Lupaș și unirea bisericilor.

În Camera Deputaților desbaterea s'a început în 17 Febr. Aci desbaterea a deschis-o tot un unit, dl Iuliu Maniu, care a vorbit frumos, dar fără aluziuni măcar la problema unirii. Au mai vorbit: C. Jornescu, Ion Mihalache, și mai ales I. Lupaș, care a ținut un discurs de largi dimensiuni. În cuvântarea sa, se relevă un elogiu deosebit la adresa Patriarhiei din Roma. Din aceasta ne interesează în deosebi această parte:

„O împrejurare favorabilă și cu urmări salutare în evoluția patriarhiei apusene a fost faptul, că imperiul roman de apus a căzut aproape cu o mie de ani înaintea imperiului roman, de răsărit, și astfel dispărând din Cetatea eternă, supremul reprezentant al puterii politice, întreg farmecul aproape mistic, legat de numele acestei cetăți, toată puterea, strălucirea vechiului centru al vieții romane a început a se concentra în întregime asupra reprezentantului puterii spirituale. Împrejurarea aceasta a făcut cu puțință ca dezvoltarea patriarhiei apusene să fie cu mult mai amplă, să îmbrățișeze domenii de activitate cu mult mai vaste, să pătrundă nu numai în viața sufletească, ci și în cea materială economică și politică a credincioșilor, îndrumând-o în direcțiile și pentru scopurile sale lumesti, așa de mult, încât hlamida cesariană a fost înlocuită cu o reverandă pontificală, coroana imperială cu tiara papală și legiunile romane, cari pătrunseră odinioară până la cele mai îndepărtate periferii ale imperiului, au fost succedate de legiuni monahale, cari cucerind popoarele tinere, nu cu arma, ci cu puterea crucii, și robindu-le, nu cu mijloacele despotismului laic, ci cu puterea cuvântului iscusit”.

„Astfel — relevă profesorul Lupaș, — nu e mirare, că papa dela Roma a devenit cel dintâi

suveran între principii apuseni. Ca un semn de respect deosebit pentru vechile tradiții, reprezentanții lui se bucură până în ziua de astăzi la Curțile catolice (ca și la cele acatolice!) de întâetate în rang față de reprezentanții politici ai celorlalte state și guverne”. (p. 93).

În privința viitorului însă Lupaș nu vizează direct unirea bisericilor, ca Dissescu, ci relevă idealul ce-l urmărește „marea alianță mondială pentru înfrățirea popoarelor prin biserică”.

Către sfârșitul cuvântării sale însă revine, totuși la unirea bisericăscă, firește așa cum i-ar conveni Domniei Sale, într'un sens cam protestantic, fără legături cu biserica universală a Romei. Iată în întregime pasajul acesta:

„Speranțele pe, cari româtimea ardeleană le leagă acum de înființarea Patriarhiei, izvoresc, domnilor deputați, în deosebi, din postulatul cuprins în punctul al doilea al programului național politic, pe care și l-a dat româtimea ardeleană pe Câmpia Libertății în 1848. Mulțimile adunate acolo, după ce și-au exprimat în primul punct al programului dorința și postulatul lor de a se bucura de independența națională în viața politică a Statului, au spus în rândul al doilea, după sfatul lui Simion Bărnuțiu și al tovarășilor săi de idei, că națiunea română pretinde ca biserica sa națională, fără discuțiuni de confesiuni, să fie liberă și independentă de oricare altă biserică străină. Și mai departe, au spus, că națiunea română cere reînființarea Sinodului anual cu deputați, clerici și mireni. Este deci un drept ca româtimea ardeleană întreagă să vadă în înființarea Patriarhiei, realizarea, sau măcar un început de realizare, al acestui program religios politic din 1848.

După ce adunarea dela Alba-Iulia și-a înfăptuit la 1 Decembrie 1918 independența și unitatea națională politică, acum își vede îndeplinită independența și libertatea bisericăscă, mai rămânând ca o problemă a viitorului, unitatea bisericăscă integrală, a tuturor fiilor poporului nostru.

Să sperăm că după dobândirea libertății și a independenței nu va mai întârzia mult nici această unitate bisericăscă, în cadrele căreia să se poată afirma principiul suveranității naționale fără nici o știrbire, dându-ne puțință să revendicăm în concertul religios al popoarelor creștine locul ce ni se cuvine ca unor elemente coordonate, iar nu subordonate autorităților bisericesti străine. (Aplause prelungite)“.

Formularea în acest fel a dorinței de unire bisericăscă are și ceva contrazicere în sine.

Dață dorim să avem un rol, un rol ce ni-se cuvine, ca celui mai întâi încreștinat popor, „în concertul religios al popoarelor creștine”, acesta îl putem avea numai în acord cu autoritatea supremă recu-

noscută de toată lumea creștină, deci locul nostru, ca al tuturor factorilor, trebuie să fie într-o oarecare subordinație, față de Cap, spre a putea fi în coordonație cu celelalte membre, supuse comandamentului aceluiaș Cap.

Mai observ, că în spiritul timpului dela 1848, când se rosteste adunarea de pe Câmpia Libertății, „independența” de oricare „biserica străină” vizează biserica cu Primat catolic maghiar în Strigon, pentru uniți, și biserica sârbească, cu tendințe de acaparare, pentru ortodoxi.

Ori cum nu putem decât să ne bucurăm, că Prof. Lupaș, care trece drept cel mai intransigent și vajnic defensor al ortodoxiei, are atâta înțelegere pentru problema unirii bisericești, în care prevede revendicarea unui rol pentru noi „în concertul religios al popoarelor creștine”, și credem, că prin bunăvoință înțelegătoare se poate găsi formula, care să împace toate interesele legiuite. Cum se svonește confratele Lupaș ar avea, deja la îndemână...

În general ortodoxia spera dela instituirea Patriarhiei o înrăurire a Bisericii române asupra bisericilor ort. din Orient, spre a lua ea conducerea „ortodoxiei ecumenice”, cum îi zic cei mai mulți, un rol, care dacă s'ar putea realiza, nu ar fi pentru

România și pentru biserica română, nici un merit deosebit, și de nici un folos. Cu mult mai apropiat și mai merituos ar putea fi *idealul istoric* prevăzut de Dissescu, de a realiza „unitatea în credință și în cult a bisericii române”.

Dacă s'ar înfăptui acest ideal istoric, prin unirea cu Roma a întregii biserici române, și numai așa se poate realiza o adevărată unire, atunci rolul de frunte al bisericii române față de toate celelalte biserici și patriarhii din Orient, ar urma dela sine, în chip logic și firesc. Mai ales că Roma ar sprijini mai cu dinadinsul biserica română, să ajungă la acest rol, ca biserica unui neam latin în Orient.

* * *

Patriarhul Miron nu s'a mai preocupat în cursul celor 14 ani de patriarhie de problema unirii, decât o singură dată, incidental. Anume în 28 Febr. 1934, la serbarea comemorativă dela Ateneu a revoluției lui Horia.

În cuvântarea rostită atunci, într'un cadru foarte solemn, a făcut o alusie, nu prea norocoasă, la care am răspuns tot eu, cu o broșură: *Unirea cu Roma și Revoluția lui Horia*.

Despre această mai pe larg cu alt prilej.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Emascularea Națiunii

de ION COLFESCU-DELATURDA

La ordinea zilei este organizarea pe țară a noului partid unitar, „Frontul Renașterii Naționale”. Acest organism politic, inițiat de însuș capul statului, are drept menire, după cum reese din însuș titlatura lui, renașterea națională. Renaștere însemnează regenerare. Și regenerarea nu se poate face decât de la individ și de la celula socială, care se chiamă familie. Aici trebuie să pătrundă un nou suflu de viață, o nouă spiritualitate care, transformând radical pe individ, să transforme ca o consecință, întregul organism al statului.

Din însuș această enunțare rezultă mărețul rol ce incumbă noului partid: „*Frontul Renașterii Naționale*”.

Curentul de regenerare există. Îl simțim cu toții. Se întâmplă însă că mulți dintre noi confundăm forma cu fondul. Ne închipuim că unele progrese în ordine materială constituiesc o renaștere, pe când adevărul este că renașterea trebuie căutată numai în ordine spirituală.

Suntem în fața unei lumi noi, care ese cristalină din adâncuri ca izvoarele unei ape de munte.

O nouă stea strălucitoare apare la orizont. Oricât de mici și murdari am fi în ființa noastră intimă, steaua aceasta ne fascinează. Ne aruncăm ochii în sus spre ideal. Suntem setoși să-l prindem. Alergăm ca să-l ajungem. Plini de iluzii, ne închipuim că-l prindem, chiar și atunci când mâna încearcă să prindă și să reție umbre trecătoare.

Noi cei ce purtăm un condei în mână, suntem datori să scrutăm evenimentele, să căutăm și să dăm națiunii adevărul real. Prea e sfânt idealul, pentruca, după ce vom fi trecut prin iluzii zadarnice, să ne găsim în fața unei realități crude.

Noi trebuie să spunem națiunii adevărul. Nu o putem narcotiza. Nu o putem expune prăbușirii morale, care este cea mai grea din suferințe. O renaștere e un lucru extrem de greu. Ea cere lupte și sacrificii nemăsurate. Națiunea trebuie să cunoască acest adevăr, să nu-și închipuie că renașterea vine de la sine, ca un dar de sus. Să știe că renașterea, regenerarea, dacă este, este numai în inima și anima noastră. Acestea trebuiesc reînnoite. Numai astfel vom putea înființa un adevărat front al renașterii naționale.

Pentru a ajunge la acest rezultat, trebuie, înainte de toate, să ne lepădăm de satana. Să căutăm să înotăm în apele spiritualității pure. Din punctul acesta de vedere, să examinăm în acest articol câteva din aspectele vieții sociale, pentruca să se vadă din ele, dacă suntem în adevăr pe cale de renaștere și dacă nu cumva, strigând renaștere, luptăm contra ei și căutăm, prin toate puterile, să o înăbușim.

Dacă ar fi așa, atunci am deservi, Patria și Neamul și pe Marele nostru Rege și am călca dispozițiile art. 4 din Constituție, care decretează că orice român, indiferent de originea etnică, trebuie să aibă ca principal resort în viață, Patria.

Să ne oprim la un prim aspect. Un om renăscut, e un om demn, drept, înarmat cu cele 10 porunci, devotat binelui public, gata de sacrificiu și de eroism născut a doua oară pentru Patria și Neamul lui. Să aruncăm o privire peste suprafața țării și să ne gândim, cine își dă silința ca să scoată din adâncuri, să aducă la suprafață și să pue în valoare asemenea elemente? Să ne gândim și să ne întrebăm: în actualul organism de stat, nu cumva asemenea elemente sunt indezirabile? Nu numai atât: nu cumva sunt considerate ca elemente periculoase?

Toate trebuiesc măsurate după gradul de identificare a individului cu marile imperative naționale. Cei ce nu se identifică cu aceste imperative sunt elemente moarte, iar cei ce le stau în cale sunt criminali, sunt trădători de patrie. Să ne uităm în jurul nostru și să ne întrebăm câți din cei ce ne înconjoară nu trăiesc în promiscuitatea intereselor individuale, străini de sfintele imperative și câți nu sunt înarmați până în dinți pentru a strivi aceste imperative, împinși la fapt de aceleași interese meschine sau din nemărginită și inocentă nepăsare.

Ca fii credincioși ai Patriei și ca devotați colaboratori ai măritului nostru Rege, suntem datori, noi ceice purtăm în sângele, nostru viitorul Patriei, să veghem ca să nu se ia în deșert înaltele Lui Comandamente.

Am citit într'un ziar că Maria Terezia, în ajunul călătoriei fiului său, viitorul împărat Iosif al II-lea, în Transilvania, a trimes un ordin nobililor din Ardeal, prin care le impunea ca să ridice cadavrele din spânzurătorile înșirate de-a-lungul drumurilor, pentru îngrozirea trecătorilor, pentru ca fiul său să nu fie impresionat de asemenea orori.

Era atunci un sadism în represiune. Desigur că cei spânzurați se recrutau dintre criminalii prea numeroși, căci, dacă n'ar fi fost criminalii prea numeroși, nici represiunea nu ar fi putut fi atât de crudă. Era un sadism în represiune, după cum era și o stare de răsvrătire, care izvora din spiritul subversiv, al celor supuși, față de stăpânitori,

Ne putem întreba noi astăzi cine înarma mâna atâtor criminali, pentru ca să fie nevoe să se disemineze drumurile cu spânzurători? Ne întrebăm și ne răspundem: starea de lucruri era vinovată. Nedreptatea cultivată de stăpânitori, criminalitatea clasei stăpânitoare era adevărata generatoare a crimelor. Și ne dăm cu socoteala că, dacă clasa aceea n'ar fi fost nedreaptă și criminală, nu ar fi fost nevoie de spânzurători. Să ne ducem cu mintea în diferite timpuri și locuri. Și vom constata acelaș lucru. Ca să desființeze sadismul, represiunii și frecvența crimelor, prima măsură pe care o ia o societate cu drept la viață, este, de a înlătura injustiția și de a introna dreptatea.

Acesta este firul roșu al oricărei renașteri: *intronarea celei mai înalte justiții sociale*. Este nevoie ca să înlăturăm răsturnarea valorilor, să punem elementele dinamice în funcție, să selecționăm valorile, să înlăturăm injustiția și să facem să domnească dreptatea. Nu există cauză mai periculoasă pentru răspândirea crimei, pentru destrămarea organismului social, decât sadismul în represiune. Nedreptatea, sadismul, sunt o otrăvă care ucide, în primul rând pe făptuitori. Nici o societate, nici un stat, nu s'au putut menține prin minciună și prin crimă. Istoria ne stă înainte cu dovezi irefutabile. Cel ce practică nedreptatea, nu se poate regenera. El poartă otrava, germeul de dizoluție, de moarte, în el însuș.

Să ne examinăm fiecare din noi, să ne facem autocritica și să vedem întrucât suntem purtători de sadism și cât de departe suntem de o adevărată regenerare. Dreptatea este izvorul oricărei renașteri, dreptatea, omenia, cinstea, conformarea cu strictețe celor zece porunci biblice.

Nici nu ne putem da seama de profunda jignire, de noianul de spirit distructiv pe care îl răspândim prin practica sadismului, a nedreptății, a necinstei interioare, a minciunii, a fățarniciei.

Guvernul nostru își dă seama de acest adevăr fundamental, căci el a afirmat, cu ocaziunea recente crize internaționale, că nu poate subjugă populațiuni străine, că poporul român nu se poate transforma în tiran al altor popoare, după cum s'au declarat gata să facă și să execute pe teren vecinii noștri dela vest, în calitate de purtători de cuvânt ai „*milenei culturii maghiare*”.

Să trecem în altă ordine de idei. E vorba de un liceu dintr'un mare centru. Se face aici străjerie de cei mai distinși profesori. „Regenerarea” e în toi. Cum se face însă că în imediata apropiere a liceului o anumită instituție a găsit un mijloc gras de câștig, vânzând din belșug elevilor, cărți, broșuri și reviste pornografice, dintre cari nu lipsește nici cele străine? Cum se face că autoritățile și profesorii „regenera-

tori" nu văd nimic? Răspunsul iarăș e ușor de dat: *decorul, forma, e una și fondul e alta*. Nu poți pretinde unui profesor să execute și programul și să facă în acelaș timp și „regenerare” adevărată. Ar fi să i se ceară prea mult.

Nu e glumă cu „Renașterea”. Un jidan dă faliment fraudulos în plină „renaștere națională”. El se plimbă și trăiește în lux, cu milioanele fraudate, în văzul tuturor. Unde e justiția „regenerată” care să-l cheme la răspundere!

Iau în mână un ziar naționalist. Pe o pagină se strigă cu toată energia contra corupției jidovești și se pledează pentru romanizarea industriei și comerțului. Pe paginile următoare strălucesc reclamele comercianților și industriașilor evrei. Una este vorba și alta este fapta. Tot viața interioară decide. Dacă „renașterea” nu pătrunde în adâncul ființei noastre spirituale, ea rămâne o vorbă goală și o iluzie zadarnică.

Anumiți comercianți și industriași evrei, jefuiesc ca în codru. Nimenea nu se sinchisește! Și aici e o dovadă de „renaștere”!

S'a făcut o lege pentru reprimarea avorturilor. cari nu se mai pot face decât cu aprobarea parchetelor. Legea și-a atins scopul; pe lângă parchete și înafara lor, se sting nestingherit viețile omeniești, creindu-se și oficine speciale de realizare de beneficii grase, sub ochii absenți ai autorităților represive. Avem încă o dovadă de „renaștere”!

Să pătrundem în universități. Sunt multe de spus. Tinerii cari le frecventează ar putea să spuie mai multe. Eu am să relatez în două vorbe un caz care mi-a trecut prin mâini, în virtutea fostei mele calități oficiale. Un profesor avea obiceiul de a lua fete tinere pe cari le prostituă, punându-le și la practice contra naturii, chiar și câte două în acelaș timp. Sunt și cazuri celebre cari au pătruns adânc în public și mai ales în tinerimea studioasă, ca un curent de dizoluție morală, care își face cursul și se alimentează în continuu, fără ca să se ia vreo măsură de îndreptare. Ar fi înadevăr foarte greu, Puroiul a pătruns adânc. E și aceasta o dovadă de „renaștere”!

Avem însă o dovadă și mai eclatantă de autentică „renaștere națională”. La universitate educația tinerimei este în primul rând morală. Așa pretinde curentul de „renaștere”. Deaceea tinerii studenți și studente, pentru ca să se poată înfrupta din diferite ajutoare, trec pe la poliție, care, în ultimul timp, și-a luat rolul de adevărata educatoare a tinerilor generațiuni. E școala lasității, a delațiunei. Nu mai vorbim de cei cari alunecă, tocmai din cauza acestor stări de lucruri, pe calea protestelor prohibite de lege. Cu aceștia se umple pușcăriile. Dar se gândește

cineva la măsurile necesare, pentru a face să înceteze această nenorocită stare de lucruri?

Am dat aici câteva cazuri luate la întâmplare. Să privească fiecare în raza cercului său de activitate. Să privim cu toții în întreaga structură a vieții de stat. Să nu ne legăm la ochi și să nu ne ascundem după deget. Numai văzând relele ne putem înarma contra lor. Numai examinându-le în propria noastră ființă și în anturajul nostru imediat, ne vom putea trezi la realitate și numai astfel vom fi tentați de a lua adevărate măsuri de îndreptare și de a ne încadra cu bărbăție în adevăratul *Front al Renașterii Naționale*.

Am spus toate cele de mai sus, pentru ca cititorii să vadă că a face zid împrejurul Suveranului nu însemnează a fi mulți, ci, mai presus de toate, *a fi de bună calitate*. Altfel nu ajungem la „renaștere”, ci la emascuarea țării, la secătuirea tinerimei, la distrugerea isovoarelor de existență spirituală ale țării.

Progresele economice, dacă sunt, nu salvează situațiunea. Poporul trebuie să aibă conștiința fermă că trăește prin propriile lui resurse spirituale, că și făurește singur destinul. Aici e salvarea. Țara aceasta nu poate fi executoarea voințelor venite de peste granițele ei etnice. Sau va fi ea însăș, sau va pieri.

Să nu întindem mână de ajutor celor ce, cu știință sau fără, emascuând națiunea, îi pregătesc mormântul.

Ideea zilei

Martirii, eroii, iată marii fi ai neamului, iar nu noi cei ce dormim în plapome calde, ori cât am fi de îmbrăcați în fast, în onoruri, în inteligență, în știință, în diplome și uniforme.

De când lumea, cei îmbrăcați în zdranțe, la concret și la figurat, au fost marii promotori ai progresului. Disprețuiții, „pleava lumii”, „nebunii întru Christos”, cum îi numește Sf. Apostol Pavel, „nebunii” idealului lor, aceștia singuri sunt în stare să miște carul timpului, să pue temelile și să făurească Marile Destine.

Ca să devii DEMIURG, va trebui mai întâi să renunți la desfătările lumii, să accepți cu entuziasm și să te înfrățești cu toate lipsurile și cu toate suferințele.

Ne dăm noi astăzi seama de giganticele prefaceri pe cari le-a adus în lume suferințele marelui război?

Dar de Martiriologia creștin?

Nu exagerăm, dacă spunem că trăim din suferințele martirilor. Moartea lor e învierea noastră.

Din ideile fundamentale ale „Frontului”

de IOAN AL. BRAN-LEMENY

„A doua idee este respectul familiei, ca celula socială” . . . „Fr. R. N. se reazămă apoi pe credința creștină” . . . „în sânul Fr. R. N. un rol însemnat îl joacă elitele”.

Am spicuit mai sus, cu motto, trei din ideile fundamentale ale Fr. R. N., expuse de Dl. Ministru de Interne Armand Călinescu, în discursul său la Radio în seara de 11 Ianuarie a. c.

Ostași vechi și devotați ai mișcării pentru renașterea noastră națională, ne vom spune cuvântul răspicat și sincer, pe cât ne îngăduie actualele împrejurări, întemeiați pe conștiința, că acest cuvânt al nostru va putea fi util tuturor acelor, cărora le incumbă astăzi greaua sarcină și răspundere a refacerii neamului pe calea consolidării și avântului.

Apreciind esențiala importanță a acestor principii și regretând, că spațiul disponibil nu ne permite o expunere amplă, să ne fie îngăduit a da doar unele sugestii pentru elucidarea problemelor în legătură cu ideile menționate.

Familia

Dacă familia este celula socială, vorbind sociologic, apoi din punct de vedere național, și în speță, din punct de vedere al statului totalitar, în vederea renașterii naționale, familia este însă și baza de existență și condiția primordială a oricărei dezvoltări spre redesteptare, spre avânt și spre consolidare a națiunii. Ori câte măsuri s'ar lua în stânga și în dreapta, dacă familia noastră actuală nu se va așeza pe alte temelii, toate străduințele vor fi zadarnice și renașterea națiunii nu se va putea produce.

Ce e, deci de făcut?

Întâi să se recunoască, odată pentru totdeauna, că cele două sexe, sunt două entități deosebite, chiar opuse, și că rolul lor este complet diferit, având meniri deosebite, cu scopul de a se întregi, pentru întărirea familiei și deci a națiunii.

Nu voi insista asupra acestor deosebiri dintre sexe. Ele sunt categorice și fundamentale, atât din punct de vedere fizic, fiziologic, cât și psihic și spiritual.

Cum principiul egalității este numai relativ și cum el nu se poate aplica nicăiri în natură, el este inaplicabil și între sexe. Să amintim numai de perturbările fiziologice ale femeii, cari în anumite împrejurări pot fi dezastruoase colectivității (școală etc.); să amintim de frăgezimea spiritului și intelectului

ei, care, cu toate că de mii de ani s'a ocupat în voe cu muzica, totuș nu a putut produce măcar un singur talent creator în acest domeniu, să amintim de enorma valoare a sufletului feminin, sănătos, exuberant și neuzat, pentru familie și națiune, și ne vom da seama, că femeia trebuie îndrumată, cu toate mijloacele, spre cămin și numai spre cămin, acolo unde e menirea ei naturală, unde joacă un rol sacru, rol capital pentru sănătatea fizică și spirituală a bărbatului, a progenitului, a femeii ca putere creatoare a căminului, ca organ de regenerare națională.

În schimb însă noi asistăm la spectacolul scandalos de a vedea pe femei aruncate în funcții publice și private, populând până și palatele de justiție în calitate de avocate, le vedem masculinizate; scoase din fâgașul lor, declarate pierdute pentru ele, pentru cămin, pentru copii, pentru neam.

Consultați istoria și veți vedea, că toți bărbații mari ai omenirii, toți marii savanți, patrioți, artiști etc. au avut mame spiritualizate, adânc religioase, cu sufletul și nervii sănătoși și neuzați în lupta grea cu viața din afară de cămin.

În concluzie: bărbatul e capul familiei: fetele să fie instruite și îndrumate spre unicul scop: soție mamă, gospodină! Numai astfel vor fi ele într'adevăr fericite. Pentru că bărbatul să-și susțină familia, este nevoie, ca statul să-i creeze cele mai favorabile condițiuni: standard de viață corespunzător (salar omenos și suficient), introducerea certificatelor de sănătate la căsătorie, pentru ambele sexe; în funcții să fie admise numai fete sărace, sau femei cari nu sunt apte a se mărita, cari nu se pot întreține; impozite asupra celibatarilor, pedepsirea aspră a seducătorilor de minore, stârpirea avorturilor criminale, stârpirea lichelelor masculine (poxeneți, logodnici de meserie etc.) măsuri radicale și reforme sociale în interesul maternității și al copilului; încurajarea căsătoriei și a nașterilor, prin premii și ajutoare bănești reale și corespunzătoare, crearea de școli secundare speciale pentru fete, cu program ușor, descărcat complet de balastul problemelor de matematică, de chimie, de latină excesivă etc. înlocuindu-se cu cunoștințele necesare viitoarei mame și soții, ca d. p. igiena și psihologia copilului, pedagogia, psihologia bărbatului, etica, aprofundarea preceptelor creștine, arta culinară etc. etc.

Viitorul neamului nostru depinde de femei și în

primul rând de felul cum își va înțelege chemarea ei de mamă.

Să se știe: așa-numita emancipare a femeii este una din cele mai mari intrigi iudaice ale ultimilor decenii. Prin ea iudaismul a reușit, în mare parte, să desdrame familia creștină, captând-o prin falsul principiu al egalității, abătând-o pe căi greșite, dela menirea ei firească și punând-o pe soție în fața bărbatului, ca adversară. Prin masculinizarea femeii se face o crimă în contra națiunii, în contra umanității.

Nouăzeci la sută din fetele umblate pela universități, sau după 10 ani de muncă de birou, își uzează în așa fel viața, încât devin neaptes, inadaptable și necorăspunzătoare pentru o viață conjugală sănătoasă și normală.

De prisos să mai aduc exemple de totală reformă pe acest teren, din nouile țări consolidate, Italia și Germania.

Să facem totul pentru întărirea reală a familiei, pentru crearea nouilor temelii, pe cari trebuie așezată. Iată întâia îndatorire a conducătorilor noștri actuali.

Credința creștină.

Când spunem, că „Frontul Renașterii Naționale” se reazemă pe credința creștină, ni se impune, spre a înțelege sensul adânc, real și integral al acestei afirmațiuni, să facem o analiză a ei și să vedem, cari sunt factorii esențiali, cu ajutorul sau în lumina cărora, putem să acționăm spre a dobândi rezultatul dorit, adică o renaștere a națiunii.

Dl Ion Colfescu Delaturda, directorul acestei reviste, propovăduiește ideea că românul, pentru a deveni apt pentru renaștere, trebuie să se nască a doua oară în Neamul și Patria sa. Eu spun, să se nască a doua oară în Christos. Și în privința aceasta, misionarismul creștin, care să înlocuiască actualul învățământ religios lipsit de firul roșu al dinamismului spiritual, este iarăși o problemă de stat care trebuie să stea mai presus de orice alte preocupări. În acest sens dl Delaturda are dreptate că primul comandament categoric național este reîncreștinarea clerului, pentruca, prin el, să putem ajunge la o viață religioasă lipsită de formalisme goale de înțeles. În această privință, ne trebuiesc reforme fundamentale.

Am citit câteva articole în legătură cu ideea de mai sus, dar n'am găsit decât fraze ca acestea: „poporul românesc a fost profund religios de-alungul veacurilor”, „credința creștină a fost scutul și pavăza neamului nostru în decursul istoriei”, „românul este din fire religios, răbduriu și iertător”, „credința ortodoxă ne-a salvat și ne-a închiegat neamul”. Foarte frumos. Dar acestea sunt simple constatări, cari nu rezolvă nimic din marea problemă care ne stă în

față, și cari, nu schimbă de fel fizionomia și structura vieții noastre naționale și morale de azi.

Trebue deci ca ideea fundamentală a credinței creștine, să o transformăm, prin descompunere, în 3 principii dinamice, sublimite și însuflețite de însăși această idee creștină, și anume *în principiul național, în principiul social, în principiul psihic al renașterii.*

Pe scurt: tustrele aceste principii trebuie să se bazeze pe ideea creștină. Adecă la temelia tuturor acțiunilor noastre de ordin național, trebuie să fie dragostea sinceră și creștinească pentru românism. Iubirea deaproapelui va îmbrățișa cercuri tot mai largi față de toți aceia, cari ne iubesc, ne stimează și ne vor binele. Să nu se uite însă, că și Isus Hristos a gonit pe farisei cu biciul din biserică! Principiul social — etic, încălzit de flacăra credinței creștine, ne impune apropierea, prin mari reforme de adâncă și reală dreptate, a tuturor claselor sociale.

Nici-o reformă nu este însă eficace și salutară, dacă nu izvorește din sentimente adânc etice. A face dreptate nu este lucru ușor, totuși, fără realizarea, în viața practică, a acestui principiu, nu putem clădi nimic durabil, nimic temeinic; nimic nu poate propăși realmente, iar de renaștere nici vorbă nu poate fi!

În ce privește acest al treilea principiu, al renașterii, realizarea lui presupune în primul rând crearea acelei ambiante necesare, a atmosferei psihice în care sufletul fiecăruia să se simtă înviorat, răscut din starea de latență de până atunci. Fenomenul acesta psihic, de înnoire și elevație trebuie să se producă de sus în jos și de jos în sus, adică mai întâi în stegarii și purtătorii de cuvânt ai noii evanghelii naționaliste, pentruca astfel, noul spirit, ca realitate vie, să răscolească inimile masselor și să creeze dorita psihoză de renaștere.

Acolo unde schimbarea regimului democratic în totalitar și autoritar se tinde a se face, de sus în jos, — cum e cazul la noi — minusul dinamismului de jos trebuie înlocuit și creat prin reforme de largă înțelegere a nevoilor masselor și intelectualilor, de deștelenire, de trezire, alimentare și susținere a mândriei și orgoliului național, prin reforme capabile să satisfacă, în spirit sincer de dreptate, dorințele și idealurile legitime ale națiunii, în plină frământare de ascenziune și afirmare românească. Să se știe bine, fără această sistematică pompare din adâncuri, nu există Renaștere.

Zbuciumul intern, suferința, renunțarea, pocăința și rugăciunea sunt condiții de renaștere pentru orice om. Iată, aci zace marea importanță a *credinței creștine* care trebuie să se manifesteze apoi în fapte!

Benito Mussolini spune în „Doctrina fascismului”: „Omul fascismului este la fel individ, ca și

națiune". „Fiecare faptă se judecă după considerațiunile morale și nimic în lume nu este în stare să infirme sentința dată în lăuntrul ordinii morale. Viața, pentru fascist, este deci serioasă, severă și religioasă: totul în lume se petrece, pentru dânsul, în deplină responsabilitate spirituală și rezemat pe activitatea forțelor morale".

„În statul nostru individul nu este de fel lipsit de libertate. El o posedă în măsură mai mare, decât omul izolat; căci el este apărat de stat și participă la stat; omul izolat însă rămâne neapărat". (Emil Ludwig: Convorbiri cu Mussolini).

„Statul fascist consideră religia drept una din manifestările cele mai adânci ale spiritului omenesc. De aceea el nu numai că o respectă, dar o și apără și o promovează. Statul fascist nu și creiază un Dumnezeu „propriu”, fascismul adoră pe Dumnezeu celor ce se pocăesc, al sfinților, al eroilor și pe Dumnezeu, așa cum îl vede intuitiv și cum îl adoră sufletul nevinovat și simplu al poporului". (B. M. Doctrina fascismului).

Am văzut deci în ce se rezumă pentru noi principiul fundamental al credinței creștine, în vederea dorinței noastre ferbinți, a tuturor: renașterea națională.

Încă odată: să ne cufundăm adânc în conștiința noastră și numai realmente pocăiți să pornim la realizarea marelui operă de renaștere națională.

Elitele

Noi completăm citația de mai sus astfel: în sânul Fr. R. N. cel mai însemnat rol trebuie să-l joace elitele. Am transformat afirmațiunea sau constatarea într'un postulat, credem pe de-a ntregul îndreptățit.

Elite. Cuvântul își are tulpina în latinescul *elligere* (a alege), deci: aleșii. Dar ca să ai aleși trebuie să fie mai întâi alegători. Nu din aceia, cari, în trecut, ne-au adus o bună parte de pleavă la suprafață, ferească Sfântul. Constatăm doar în general, că alegătorii elitelor trebuie ei înșiși să facă parte din elite, căci altfel firește, nu acestea vor fi alese. Dar alegerea elitelor este o operație destul de dificilă, care nu se poate face decât în baza unor criterii precise. Deci esențialmente important este să cunoaștem aceste criterii și să le aplicăm riguros. Criteriile însă diferă după obiectivul, după scopul pe care îl urmărim. Care e scopul? Renașterea națională! Cel mai înalt, cel mai sublim scop pe care îl poate avea un popor. Urmând firul logic trebuie să ne punem întrebarea: în ce constă la noi această renaștere?

În realizarea prin conștiință și acțiune dinamică, pornită din străfunduri sufletești, a următoarelor

principii: *idea naționalistă, idea de cinste ireproșabilă, și idea de muncă și sacrificiu. Rezolvarea în țară, a problemei iudaice este un corolar al acestor principii și totdeauna o cerință apodictică a lor. Solidaritatea națională, ordinea și disciplina sunt apoi urmări firești al realizării principiilor:*

Deci elitele ar urma să fie alese cu stricta aplicare a principiilor menționate.

Fiecare „candidat” al elitelor ar trebui să fie cercetat într'ucât corespunde principiilor de mai sus.

Ar fi logic și consult să se constituie comisii speciale de constatare în acest sens. O mare parte din aceia, cari ar putea să revendice și azi dreptul de a fi considerați de „aleși”, mai stau modești și ascunși, înlăturați de valurile murdare și distrugătoare ale politicianismului din trecut, cari, camuflete sau nu, se strecoară și astăzi la suprafață.

Sub raportul ideii naționale avem datoria să scoatem la iveală, să protejăm și să ajutăm toate elemente, cari și-au avut aportul lor, de muncă și sacrificiu, înainte de marele război. *Atunci* era greu și un merit să fii român și să jertfești, când o făceai cu riscuri, din propriul tău indemn, curat. Când politicianismul, sub forța diabolică a electoralului deșănțat, a scos la iveală o sumedenie de elemente dubioase și chiar compromise, serii întregi de români merituoși și virtuoși au rămas în părăsire, ba chiar în mizerie.

Mi-aduc aminte de o frumoasă idee a D-lui Dr. Voicu Nițescu, care, acum 2—3 ani, când se credea că fostul șef al Frontului Românesc, Dl. Dr. Vaida-Voevod, va veni la putere, m'a rugat să-i fac un memoriu — tablou despre toți gazetarii ardeleni, bucovineni și basarabeni, cari au activat în presă înainte de războiul întregirii neamului. M'am executat, dar împrejurările nu i-au dat prilejul D-lui V. Nițescu să și înfăptuiască proiectul.

Mă gândesc apoi la toți aceia, cari au suferit mai mult în războiul unirii noastre: voluntarii de război, invalizii, văduvele și orfanii etc.

Sub raportul principiului moral socot că ar trebui, ca toți cei ce sunt considerați, sau se vor considera ca făcând parte din elite, să fie supuși unei revizuirii a averii lor. Nu facem nici-un fel de aluzie; fiecare să fie fericit cu ceea ce are și după conștiința sa. Dar fixăm aici un adevăr, care socotim că e etern valabil.

Postulatul principiului muncii și sacrificiului pretinde deasemenea să se cerceteze ce anume muncă desinteresată și patriotică și ce sacrificii a adus cutare sau cutare pe altarul neamului. Mă gândesc la atâți intelectuali, idealști ai nației noastre, cari stau și azi în umbră, nu au posibilitatea de trai și validitate, cu toate că au la activul lor fapte și lu-

crări de-o reală valoare: oameni de știință, artiști, scriitori, patrioți, oameni de bine, surorile de caritate, din timpul războiului, cari, cu drept cuvânt, pot revendica atenția și sprijinul oficial. Problema iudaică este la noi atât de ardentă și mare, încât ea ne stă ca un zid chinezesc în fața propășirii noastre.

Apreciem gestul Dlui ministru Mitiță Constantinescu de a fi acordat unui număr de surori de caritate din timpul războiului un ajutor infim în suma totală de 14.250 lei, dar ce însemnează această sumă față de ceea ce ar trebui să se facă! Germania a făcut enorm de mult pentru elitele ei. Așa

d. p. a donat poezilor războiului frumosul castel Buderose, fost al lui Blücher.

Elitele adevărate și dovedite trebuie să fie la conducere în toate domeniile și în toate funcțiile iar pt. validitate și existența lor trebuie să se facă toate sacrificiile și înlezmirile, pentruca afirmațiunea făcută dela înălțimea fotoliului ministerial să nu rămână iluzorie.

Sunt necesare deci constituirea unor comisii selecte de constatare în toate județele și apoi acțiune largă pt. punerea fiecăruia la locul cuvenit și într'o situație care să-i dea fărăi maximul de prestațiune națională, morală și culturală.

Românii de peste hotare

de Dr. E. LUCACIU

Nu putem să nu ne bucurăm decâte ori vedem că publicul român se interesează de frații pe cari soarta a făcut ca să nu-i putem strânge la sânul nostru iubitor, cari au rămas și mai departe supuși altor state.

Unii *neoromâni* cred însă că nu există în sufletul poporului nostru simțul de solidaritate românească, în ce privește soarta fraților români de peste hotare. Se înșală!

De câteori vorbești cu Români adevărați de soarta fraților înstrăinați, anima li se umple de jale, ochii de lacrimi și își pun dureroasa întrebare: De ce nu luăm măsuri ca suferințele fraților acestora să aibă un sfârșit?

Și noi ne-am pus această întrebare și am scris cum ar trebui să procedăm ca să facem față îndatoririlor noastre. A ne interesa de soarta fraților noștri de peste hotare este o datorie elementară, dela care nu ne putem sustrage sub nici un pretext. Acei, în vinele cărora nu curge sângele românesc, nu știu nici jalea, nici durerea pe care o simțim noi cei cari suntem români de baștină, atunci când luăm cunoștință de soarta vitregă a fraților rămași sub stăpâniri străine.

Care dintre români nu a lăcrimat când a cetit cum sunt tratați frații noștri din Ungaria, Grecia, Jugoslavia, Rusia sau Bulgaria? Ne întrebăm: Cum poate fi o stăpânire atât de neumană cu frații noștri; cum am putut și cum putem suferi noi ca în țările amintite să fie tratați frații noștri așa cum sunt tratați?

A cere respectarea Tratatelor, a cere a fi umani, a cere a fi drepti dela seminții cari, venite de pe stepele Asiei, fie că s'au slavizat, fie că își caută

rubedeniile între Tungușii și Eschimoșii Polului Nordic, este foarte greu. Avem însă și noi argumentele noastre și putem lua măsuri cari să înduplece pe vecinii noștri a fi mai umani. Cum este ziua bună, așa să fie și mulțumita.

Unii dintre *neoromâni* vor obiecta: Nu trebuie să înrăutățim legăturile noastre cu vecinii pentru faptul că ei se poartă rău cu românii rămași sub oblăduirea lor și îi desnaționalizează. Așa ne spun acești domni cari au tot ce vrei, numai animă românească nu au.

Cum? Noi adică să suferim toate insultele, toate umilirile ce se aduc fraților noștri? E împiedicați în exercitarea cultului religios; împiedicați în cultivarea limbei lor; ei educați ca să-și bată joc de limba și sângele părinților lor; ei bătuți, închiși în temniță, pedepsiți cu amende de bani, dacă vorbesc între ei în limba românească, să fie lăsați de noi în părăsire! Și în procesul de desnaționalizare al acestor frați se folosesc toate mijloacele și se servesc de toate instituțiunile, începând cu biserica și terminându-se cu jandarmul satului! Și noi să tăcem?

Și când vedem acest prăpăd, nu auzim nici un glas de protest din partea acelor cari ar putea și ar trebui să intervină.

Clerici, sau laici; toți tac!

Când la Dobrețin a fost procesul fie ertatului Dr. Vasile Lucaciu, oamenii crezuți ca cei mai adevărați fii ai rasei maghiare, stăvarii de pe puselele din apropierea Tisei vestiții „csikos”-i ai ungușilor, au venit și au salutat pe tatăl meu spunându-i că au venit să-l salute pe el ca luptător pentru drepturile românilor din cari și ei își trag obârșia!

Siluirea conștiinței, renegarea cu sila, se face, dar în subconștientul poporului rămâne scânteia sacră care îi amintește cine a fost. Și când se poate și se oferă ocaziune, această scânteie e în stare să erupă cu puterea unui vulcan. Ca să se poată produce aceste sgudui, ne trebuiesc oameni cari să nu disprețuiască, să nu treacă indiferenți pe lângă aceia cari așteaptă incurajare, ajutor, în gândul bun de reîntoarcere la matcă. Dar de aceasta vom scrie cu altă ocaziune.

Am spus că, atât clericii, cât și laicii au tăcut și tac, cu toate că văd prăpădul.

Vlădicii, de ambele confesiuni, tac.

Hajdudorog-ul poate în deplină libertate să batjocorească credincioșii români, precum sârbii și bulgarii pot să ne facă tot răul ce mintea omenească poate închipui, și nici un glas, nici o intervenție

pentru apărarea intereselor sârmanului popor român chinuit și batjocorit!

Puterea laică?

Lipsa unei propagande bine susținută, pentru apărarea intereselor românilor rămași supuși puterilor străine, ne este foarte bine cunoscută.

Rămânem deci privitori ai unor stări cari nu ne fac, nici bucurie, nici cinste.

Este adevărat că azi nu putem să facem altceva decât să așteptăm desnodământul, care, suntem siguri, nu va putea să fie decât favorabil nouă. Maghiarilor în special i se cântă deja prohodul, chiar în timpul când, prin banditism, achiziționează noi teritorii.

Și nădăjduim că și autoritățile, fie civile, fie bisericești, își vor împlini datoria față de fiii neamului, pe cari soarta îi va mai scăpa de prăpăd.

Pe marginea ultimelor evenimente

Răspunsul Ardealului la chemarea Țării

de At. MOTOGNA

Taifunul pustiitor, care amenința să incingă Europa într-o nouă și îngrozitoare horă a morții, având centrul de acțiune în vecinătatea hotarelor noastre, ne-a găsit pregătiți să înfruntăm urgia. În fața primejdiei poporul român a făcut un solid zid de apărare, cu hotărârea să respingă orice agresiune care ar tinde la încălcarea drepturilor noastre asupra moșiei naționale dinăuntru și dinafara actualelor frontiere.

Încă nu se știe ce ar mai putea să ne aducă ziua de mâine. Pe cât se pare, deocamdată primejdia este amănată. Fără însă să fi fost înlăturată.

E dela sine înțeles, că învățătura recentelor evenimente ne obligă să fim mult mai prevăzători și mai bine pregătiți, decât înainte de a se fi ridicat valul amenințător. În sprijinul tezei noastre cităm textual pasagiul din declarația dlui președinte al consiliului de miniștri: „Cu toată atitudinea corectă observată de guvernul român, însă, la 14 Martie, suntem informați și constatăm că armata ungară continuă cu intensitate mobilizarea și că cinci corpuri sunt concentrate chiar la frontiera României, în dreptul Someșului și al Mureșului.” Și, în continuare, d. primministru completează: „Ce rost putea avea această masivă concentrare de forțe, după ce Rusia subcarpatică fusese ocupată fără nici o stânjenire din partea noastră? Ce se urmărea? Acțiunea din Nord, prin însăși natura

ei, atitudinea agresivă a presei maghiare și a postului de radio din Budapesta, concentrarea de numeroase trupe la granița României; toate erau de natură să inspire o legitimă îngrijorare.”

Au fost vremuri când s'a putut crede că vecinii de peste Tisa socot definitiv încheiat, dintr-o parte și din alta, procesul milenar. Ultimele manifestări ale Ungariei ne-au arătat deschis care-i sunt intențiile. Și e bine să fim lămurii. Nu pentru pricini de gâlceavă sau fiindcă ne-ar îngrijora atitudinea statului vecin, ci pentru a ne avea socoteli clare. De acum înainte se știe și la Budapesta și în toate cancelariile străine că „suntem hotărâți să ne apărăm fruntariile. Pentru integritatea teritoriului ei, România se va bate în potriua oricui, cu toate puterile ei și fără să stea să cântărească rezultatul luptei,” — potrivit comunicării guvernului român făcută cancelariilor din Europa.

Ar fi, poate, cazul să examinăm problema și sub alt aspect. De pildă sub acela, dacă Ungaria a avut vre-un câștig din atitudinea sa față de România în încordarea din zilele trecute. De douăzeci de ani ne silim cu toate puterile să stabilim raporturi de colaborare și bunăvecinătate. N'am isbutit. Lucrul s'a dovedit. Dar în cele din urmă n'avem să ne impuțăm și desigur că nu noi vom fi păgubașii.

Și apoi era necesar ca statele civilizate să cunoască mai deaproape intențiile pacifice ale Ungariei care s'a grăbit, după însușirea specifică rasei,

să cutropească o mică și săracă țărișoară rămasă fără apărare.

Ardealul, mai ales, în fața primejdiei s'a ridicat cu o spontanitate impresionantă, hotărât să aducă toate jertfele posibile întru apărarea granițelor. Măcar că a fost vorba de concentrarea câtorva contingente pentru împlinirea efectivelor unor unități, plugarii Ardealului s'au grăbit și au pretins să li se dea echipament militar pentru a sta gata în caz de nevoie.

Atitudinea ardelenilor a impresionat profund cercurile noastre conducătoare. Guvernul, în acțiunea întreprinsă pentru apărarea patrimoniului național, prin gestul Ardealului, a primit un mare îndemn și neprețuit sprijin.

De altă parte publiciști de seamă, vădit impresionați de frământarea poporului român de aici la vestea primejdiei, au avut pentru Ardeal și ardeleni cuvinte deosebit de măgulitoare. Toate marile publicații din capitală au înregistrat la loc de frunte ținuta patriotică a ardelenilor hotărâți să răspundă cu curaj și demnitate oricui ar încerca să violeze granițele țării.

Marele cărturar și patriot, d. prof. N. Iorga, sub „Spirit Sănătos” scria în *Neamul Românesc*:

„Porniri străine de firea noastră bună scot dela munca lor onestă tineretului acestei nații, chemat să facă strajă înaintea oricărui primejdii ar putea veni. Și oamenii vin la timp, fără a scoate un stripăt de ură contra nimănui, dar deplin hotărâți a-și face datoria.”

„Ardealul s'a dovedit conștient de ce i s'ar putea pregăti și el n'o poate primi cu nici un chip. Cei cari au alergat la regiment duc în sufletele lor una din acele voințe care sunt în stare să frângă orice dușmănie. Ei s'ar bate pe viață și pe moarte; fie oricine sigur.”

D. Pamfil Șeicaru a publicat în *Curentul* un articol de o frumusețe rară, sub titlul „**Freamăt de buciom în Ardeal**”.

La rând celelalte mari ziare, România, Universul, Porunca Vremii, ș. a., au scos în evidență și elogiul mobilizarea voluntară a ardelenilor, gata să suprimă orice atac, de ori unde ar veni.

Dar această admirabilă conștiință a poporului român din Ardeal a fost relevată în cuvinte mișcătoare de cel mai reprezentativ și cel mai de seamă fiu al provinciei, de d. Alex. Vaida-Voevod, în ședința din 27 Martie a consiliului superior a „F. R. N.” În discursul dsale, cu accentu-i de sinceritate care-l caracterizează, fără fraze măestrite și fără subtilități, fostul președinte de Consiliu a spus între altele:

„Domnilor, în momentul acesta trebuie să constat un lucru, în calitatea mea de ardelean. Spre surprinderea mea, deodată în tot Bucureștiul s'au auzit: admirabil s'a purtat poporul din Transilvania. Ardelenii și bănățenii, uite-i la datorie!

„Apoi, d-lor, eu am avut conștiința totdeauna și tot așa fiecare ardelean, că noi așa am fost cum ne cunoașteți acum.

„D-lor. am satisfacția, că iată. începeți să ne cunoașteți în ființa noastră adevărată. Așa suntem. Un cuvânt și tot Ardealul sare la datorie”.

Da, domnule Vaida! Aveți dreptate. Așa-s ardelenii. Un cuvânt și toți sunt prezenți pe câmpul de luptă pentru apărarea moșiei strămoșești, pentru care au sângerat atâtea secole la rând.

Și bine ați făcut arătând că frații dela București încep să ne cunoască în unele privințe, ceea ce presupune că încă nu ne cunosc în total, cum îi cunoaștem noi pe ei, și că ar trebui să caute să ne cunoască și să ne apropie.

Ați ridicat chestiunea, să uităm trecutul! Să uităm vremurile, când ne-au milostivit cu conducători cari nu ne-au cunoscut și nu ne-au priceput! Să uităm nesfârșitele umilințe și dintre cele mai supărătoare, toate nemeritate! Să uităm nefastele lupte electorale duse cu scopuri de acaparare și parvenire!

Noi le-am uitat, căci așa-i firea noastră. I-am iertat și pe ungurii cari au frânt pe roată pe Horia și totdeauna ne-au impilat fără milă și fără frică de D-zeu. Poate le-om ierta și necuviințele ce ne-au adresat în vacarmul ultimelor frământări.

Cu frații Români și mai cu seamă cu conducătorii dela București cată să ne înțelegem frățeste. Asta însă implică să ne cunoaștem reciproc, să ne dăm mână dela mână, să ne ajutăm pentru a pregăti viitorul patriei.

Să nu ni se impute la tot pasul că suntem prea sensibili. Fiind că nu-i adevărat. Suntem hotărâți, dârzi și demni. Dar astea nu-s păcate.

Se recunoaște Ardealului că reprezintă o mare conștiință civică, o desăvârșită disciplină națională și o neprecupețită dragoste monarhică. Ni se recunosc calități cetățenești de valoare excepțională, — să ni se dea și puțința să le valorificăm pe ogorul muncii și nu numai să ni se aducă omagii în vremuri de restriște sau la festivități ocazionale.

Prin instaurarea actualului regim politic s'a dărâmat o lume de idoli. Au fost alungați din locuri de jaf și căpătuială potop de ticăloși. S'a operat cu multă grabă împotriva creaturilor cluburilor, cari ne-au fost adus pe marginea prăpastiei.

A sosit vremea să se purceadă la așezarea în locurile meritate a tuturor elementelor cari susțin așezământul național. Iar Ardealul revendică să i se atribuie rolul cuvenit în dezvoltarea și consolidarea patriei.

Ne-am găsit la un pas de primejdie. Dintr'odată pe culmile Ardealului s'au aprins focuri, în sate a trâmbitat neîncetat buciomul, iar poporul român din provincia noastră, ca un val uriaș, s'a pornit la locul

de datorie, pentru apărarea patrimoniului național. Un popor atât de conștient trebuie negreșit să fie pus în toate drepturile lui și să i se dea mijloacele de trebuință pentru a-și valorifica aptitudinile.

Din admosfera înălțătoare în care s'a făcut mobilizarea conștiințelor ardelenesti, să se tragă concluzii și să se procedeze neîntârziat la fapte. Este aceasta în interesul Patriei și al Poporului Român.

Aspectele vieții

— O generație de orfani —

de I. O. SUCEVEANU

Amintirea războiului încearcă să se îngroape între cutele frunții.

Printre ruine presurate cu praf de pucioasă și cărămidă pisată, un crâmpei din copilăria, care n'a fost deloc copilărie, caută o explicație pentru a erta nebunia omenească.

Pământul frământat, când de cizma muscalului, când de cea a neamțului ori austriacului, și-a cicatrizat însfârșit rănilor, iar legendele au început să se scrie.

Pășind alături de anii cam nervoși și grăbiți de după războiu, generația care poartă pe frunte stigmatul suferinței, se mișcă stângace, sacadat, cu floarea timidității la butoniera inimii.

Inarmată cu voința omului care n'a auzit cântând decât mierla și n'a cunoscut decât prietenia stejarului, generația care n'a avut cel puțin prilejul, de a muri pe altarul patriei, a pășit în pragul vieții obștești. Este generația orfanilor.

Așa de puțin s'a scris, despre acest fragment din trupul țării!

Invalizii, mutilații și văduvele și-au luat pe rând tributul, care cum s'a priceput și cum i-a poftit inima: unii în lacrimi, alții în bani sau decorații. Numai orfanii din războiu nu pot nici plânge, nici nu găsesc un schivalent al copilăriei furate grijii părințești ori a tinereții pierdute.

Leparte de mine gândul ca prin umilele rânduri de față să cer ceva pentru acești nefericiți între nefericiți. Am credința că nici un dar împărătesc n'ar putea alina o durere pentru totdeauna împărțită în inimă, crescută acolo în țesutul organismului, odată cu vremea și cu bubuitul tunului. Cu atât mai mult morfolirea unor cuvinte în gura vreunei suficiente.

Cine ar putea să aline suferința unor pui de șoim a căror mamă a căzut victimă vânătorului abil? Dar durerea puiului de leu rămas orfan în jungla plină de ispită?

De fapt acestor spirite înăsprite nimic nu le-ar face mai bine decât uitarea. O uitare grea, defini-

tivă, care ar îngropa un capitol întreg din suferința omenească.

Dar orfanii aceștia trăesc. Un trai stingher, fără culoare, un trai aparte, ce nu se poate încadra tuturor evenimentelor, dar trăesc.

Este atâta tristețe în privirea aceluia care, fără vârstă fiind, a trăit viața tuturor vârstelor dintr'odată. Vitregia vremurilor, care a tăiat copilăria pela mijloc, a pus capăt și educației din familie și celei școlare, rămânând ca fiecare fiu al uitării să-și încropească un trai după concepție și mijloace proprii. Purtați de valurile neiertătoare ale vieții, au primit isbiturile drept în piept, iar la urmă disprețul acelora cari au avut părinți mai norocoși, ori mai avari în spirit de jertfă pentru alții.

Viața este atât de neînțelegătoare uneori! Oferă atâtea motive de întristare! Dar această tristețe nu-i trăită de nimeni mai intens ca de orfanul, ce poartă în el durerea, ca pe-o a doua personalitate. Mulți din ei se sbat să învingă o forță nevăzută care-i încătușează, răstoarnă lumea de imagini a unui trecut care i urmărește, imploară cerul, trimit gândurile printre stele să le împrumute strălucirea, stau de vorbă cu nemărginirile, spre a uita. Plecarea aceasta din prezent este însă de scurtă durată, căci peste toate coboară realitatea.

Sunt atâtea motive pentru cari fiecare conducător de destine omenești ar trebui să aibă în apropierea sa un orfan. Altfel ar fi hotărârile luate. Altfel s'ar organiza pacea lumii. Tendințele materialiste, egoismul, care predomină întreaga preocupare a unor oameni, pe cari soarta sau întâmplarea i-a pus în fruntea altora, s'ar isbi de tăria de granit a spiritelor cari au încercat toate formele suferinței umane.

Generația orfanilor din războiu este poate cea mai interesantă de cunoscut, cu toate că nimeni nu se străduiește s'o facă. Ici colo, câte o excepție. Dela prima vedere oamenii aceștia par niște neisprăviți. În realitate ei sunt numai unilaterali. În orice caz, caractere oțelite, cu spiritul ascuțit, ca o suliță gata să străpungă. Cetăți închise pentru tot ce-i desfră-

nare morală, resping dela distanță orice încercare de amestec în preocupările vulgare ale vieții umane. Astfel se închid tot mai ermetic în carapacea lor, lăsând timpul să treacă pe lângă ei ca pe-un trecător grăbit dela care n'au ce aștepta. Timpul nu-i al lor, cu toate că tâmpilele încărunțesc. Nici nu va fi vr'o dată. Ei vor rămânea numai un pretext, o frână în calea unor avânturi ori o tristă aducere aminte despre niște vremuri, cari ne-au înfiorat, dar pentru cari atâția semeni mai lucrează și azi obsedați de aceeaș dorință de îmbogățire.

Un om matur, cu sufletul și trupul format, trece peste cele mai înfricoșătoare întâmplări, fără

să rămână decât cu amintirea. Unui copil, evenimentele i se sădesc în suflet ca niște plante, iar dacă aceste plante sunt veninoase îl otrăvesc încetul cu încetul. Așa se face că orfanii par niște ființe cu duritate de cremene colțuroasă de care nu te poți apropia. Această închircire a sufletului nu se poate răscumpăra, nici cu bani, nici cu vorbe, și poate deaceia nici nu s'a gândit cineva s'o facă. Scufundarea ca într'un balsam, în uitarea binefăcătoare, este singurul bine la care mai pot râvni acești urmași ai durerii, și cred că generația lor va avea o viață destul de scurtă, pentru a nu incomoda prea mult un secol prea grăbit, ca cel pe care-l trăim.

Rațiunea de existență a Statului și Poporului român

— Individualismul francez perimat —

de ION COLFESCU-DELATURDA

Statele europene, rezultată a dezvoltării istorice a popoarelor cari le-au făurit, se găsesc astăzi la o răscruce de drum. O nouă spiritualitate pune stăpânire pe omenire. În raport cu această nouă spiritualitate, totul se găsește în stare de provizorat.

Până acum existența statelor și popoarelor din Sud-Estul European își aveau drept justificare principiul de naționalitate și democrație. Acest principiu, cel puțin în aparență, și-a găsit o continuă aplicație, dela revoluția cea mare franceză și până azi, trecând prin marele războiu european. Războiul i-a dat deplin câștig de cauză.

În virtutea acestui principiu, s'a încheiat, o dată cu tratatele de pace dela 1918, o eră din istoria omenirii.

Popoarele cele mari, cari au avut cuvântul decisiv la conferința păcii, au lucrat în aparență și de bună credință pentru principiul de mai sus, în realitate însă, subconștientul lor le-a dictat apărarea marilor lor interese, sub un principiu de împrumut.

Era necesar ca să aplice acest principiu de împrumut în părțile noastre, pentruca să-și asigure stăpânirea și dominația lor în lume. Pentru Franța și pentru Anglia în special, era necesar ca să se formeze un lant de state tampon dela Marea Nordului și până'n Egipt, cari state urmau să separe lumea germanică de cea slavă și să asigure echilibrul de puteri între marile popoare.

După 20 de ani, putem vedea lucrurile sub altă prismă. Azi putem să ne dăm seama că sub cuvintele naționalism și democrație se cupridea și o mare doză de ipocrizie subconștientă. După încheierea războiului, ideea de democrație a evoluat, despărțindu-se în principiul de naționalitate și în acela de bolșevism.

Materialismul vieții antebelice trăește astăzi sub formă de bolșevism, iar democrația a luat forma statelor totalitare. O nouă distribuție de forță.

Astfel stând lucrurile, ne putem întreba astăzi care este rațiunea de existență a statelor cari ne înconjoară, care este rațiunea propriei noastre existențe?

Prin încheierea păcii s'a urmărit permanentizarea unei anumite stări de lucruri, care s'a dovedit contrară necesității de evoluție și de progres a popoarelor, liberate de principiile democrației libertare și intrate în fagașul de dezvoltare al dinamismului național.

Aceste popoare cer loc sub soare. Odată ce și-au creat spiritualitatea lor, odată ce anumite credințe au pus stăpânire pe ele, nu mai pot fi ținute în loc. Nouile credințe au pus stăpânire pe milioanele de oameni cari le compun, și au făcut din ele șampioni înarmați ai unei noi împărțiri a beneficiilor rezultate din stăpânirea globului.

În urma acestui fapt, stăpânii și beneficiarii de ieri se găsesc în mare pericol. Alături de ei, statele și popoarele, considerate în anumite frontiere, sunt și ele amenințate în însăși existența lor.

Fapt este că spiritualitatea cea nouă trage cu buretele peste naționalism și democrație și vede justificarea existenței statelor și popoarelor numai în puterea lor de afirmație în ordine spirituală. Principiul care se aplică în viața internă a statelor tinde a deveni o realitate și în viața internațională. Acest principiu, pe care l-am îmbrățișat și noi prin noua stare de lucruri rezultată din aplicarea noii Constituții, cere ca indivizii să devie părtași la viața de Stat, nu în virtutea unor drepturi imaginare, ci în virtutea puterii lor de muncă, în virtutea efortului pe care îl aduc ei la masa comună, în virtutea mă-

surii în care existența lor se conformează cerințelor înscrise în art. 4 din Constituție, care impune oricărui individ să aibă patria și neamul ca principalul resort de viață.

Principiul acesta nu este o creație izolată. Este o cerință a spiritualității timpului prin care trecem. El își găsește aplicarea deopotrivă și pe plan internațional.

Popoarele tind a se solidariza, a forma o unitate în diversitate, conduse de aceeași spiritualitate creatoare, care impune fiecăruia un rol determinat în complexul evoluției universale.

Dacă indivizii paraziți nu mai sunt tolerați în viața internă a statelor regenerate, cu atât mai mult în viața dinamizată internațională, nu se mai pot admite state tampon, state și popoare parazite, fără un rol bine determinat, fără o misiune de ordin internațional, care să le justifice existența.

În această ordine de idei, se pune întrebarea pentru popoarele mari și cu atât mai mult pentru cele mici, cari nu au mijloace proprii de apărare, care este rațiunea lor de existență, care este puterea lor de afirmare în ordine spirituală și în ce măsură stăpânirea lor teritorială corespunde acestei puteri de afirmare?

Scepturile stăpânirii lumii se clatină. Granițele tind a rămânea în vânt din lipsă de spiritualitate justificativă. Este clar că, fără o misiune determinată de utilitate internațională, niciun stat nu și poate justifica continuarea unei existențe devenită parazitara.

O selecțiune, o revizuire a tuturor existențelor se impune ca o necesitate.

Astfel stând lucrurile, pentru noi se pune deopotrivă chestiunea rațiunii de existență a noastră înșine, ca și chestiunea rațiunii de existență a popoarelor înconjurătoare, cu cari am colaborat până azi și cu cari, sub o formă sau alta, va trebui să trăim mâine.

Caducitatea statelor minore

Raportându-ne la desvoltarea istorică a popoarelor în Europa constatăm că această desvoltare, din Evul-Mediu și până azi, a avut loc în virtutea desfășurării puterii brutale destructive, pe care barbarii au adus o ei odată cu năruirea imperiului roman sub loviturile reiterate ale popoarelor barbare.

Continua retragere a mentalității barbare, sub loviturile reacțiunii popoarelor romanice, liberate de sub brutalitatea barbară, a determinat configurația Europei de azi. Sub acest stindard se continuă evoluția Europei. Ideologia constructivă implică dispariția totală a reziduiilor barbare, rămase în teritoriile supuse altă dată spiritualității romanice.

E suficient să pui acest principiu, pentruca să răsară numai decât rațiunea de existență a statului și poporului român și caducitatea, în noua ordine europeană, a popoarelor cari ne înconjoară.

Într'adevăr se pune întrebarea, care ar fi rațiunea de existență a poporului maghiar rezultat dintr'un material etnic care constituie un mixtum-compositum de infiltrațiuni ale popoarelor găsite în Panonia la epoca invaziei arpadiene, și de crâmpie

de neamuri, înzestrate cu idiomul turanic, în urma eroziunilor făcute de puterea brută în trupul popoarelor înconjurătoare?

Nu numai că nu se justifică o asemenea existență, dar se impune, ca o necesitate de profilaxie internațională, suprimarea acestui mixtum-compositum, rezultat al unei acțiuni brutale, destructive, și înapoierea acestor populațiuni popoarelor înconjurătoare, dela cari au fost răpite cu forța brută.

Desființarea Ungariei este o chestiune de timp-Români, trebuie să știe, că vor trebui să aibă cuvântul lor de spus și revendicările lor de formulat. România, Jugoslavia și Germania, vor trebui să aibă fiecare parte din terenul actualei și din populațiile Ungarii.

Noi trebuie să facem, să se știe de pe acum, că granița noastră nu poate rămânea în vânt, că teritoriile până la Tisa și până la Dunăre ne aparțin prin drept divin.

În această ordine de idei, chestiuni similare se pun și cu ceilalți vecini ai noștri.

Ce rațiuni de existență poate să aibă Bulgaria? Ce viață independentă poate să ducă Grecia? Care poate fi rostul istoric, cu un puternic substrat etnic și cultural romanic, al Jugoslavilor interpuși tampon între puternicele masse romanice cari tind a-și da mâna peste trupul lor și infiltrați într'un teritoriu care spiritualicește, nu le aparține?

Și dacă mergem cu întrebările mai departe, întrebări pe cari timpurile cele noi le impun, cu o necesitate matematică, putem să ne dăm seama că nici Turcia, nici Egiptul, în părțile de Sud, și nici micile state dela Marea Nordului nu pot să supoarte critica ce li se va face. Cu privire la cele dela sud, se poate vedea că reincreștinarea pe care o impune naționalismul acut, care pune stăpânire pe popoare, nu va mai tolera ca Constantinopolul cu sfânta Sofia, ca teritoriile din Asia Mică și din Egipt, purtătoare de strălucită cultură, greco-romană și creștină să fie lăsate în haosul inerției și incuriei mahomedane.

Dar dacă ne întoarcem spre Răsărit, ce apare înaintea ochilor noștri spirituali? E haosul dela Nord, e bolșevismul, e satanismul iudaic. Nici aici lucrurile nu pot rămânea cum sunt. Tot o necesitate de ordine, de profilaxie internațională, ne impune nouă și marilor popoare renăscute, să ieșim din pasivitate și să aducem o nouă ordine și disciplină. În această regiune, nu numai germanismul, dar și românismul are revendicările lui de pus pe tapet. Teritoriile dela Sund sunt ale noastre. Până la Marea de Azov și regiunea Bugului, cu teritoriile înconjurătoare, vor trebui să constituie viitoarele noastre posesiuni, unde surplusul nostru de populație și Românii de peste hotare supuși desnaționalizării vor trebui să fie plasați, formând o nouă Românie.

Între aceste năruiri în perspectivă, nu cumva întră și năruirea propriei noastre patrii? Aceste valuri noi nu vor trece și peste trupul nostru aruncându-ne în adâncuri? Răspunsul nostru nu poate fi decât... Da, dacă nu ne vom trezi la viață, dacă nu ne vom naște a doua oară în Patria și Neamul nostru; hotărît Nu, dacă renașterea națională va fi reală, dacă vom întoarce definitiv spatele materialismului abject din trecut, și dacă fiecare român,

născut a doua oară în Patria și Neamul său, va constitui o celulă vie, pusă la locul său de veghe și sacrificiu.

Bastion în contra barbariei

Statul și poporul acesta nu se pot compara cu popoarele înconjurătoare. El este crescut de mii de ani pe acest pământ și a trăit și s'a dezvoltat pe teritoriile uzurpate astăzi de vecini. Existența noastră nu începe, după cum am învățat în școli, de la Traian și Decebal, ci, din punct de vedere etnic, se pierde în noaptea timpurilor, iar din cel spiritual, începe odată cu nașterea Romei.

Legendarul Enea a adus pe malurile Tibrului scânteia culturii și civilizației universale. Marte, Minerva și toți zeii i-au stat în ajutor. Și astfel a ieșit *Moles Romanum*. Traian ne-a pus aici să constituim un bastion în contra barbarilor și pentru apărarea acestui depozit sacru. Barbarii au trecut peste noi, au ocupat și distrus bastionul. Noi am stat în defensivă peste o mie de ani. Astăzi ne-am reocupat bastionul și va trebui să reîncepem îndeplinirea rolului pentru care spiritualitatea Romei ne-a creat pe acest pământ.

Timpul defensivei a trecut. Războiul nostru ofensiv acum începe. Din bastionul nostru va trebui să pornim la atac în contra barbarilor usurpatori.

Noi azi suntem bastionul de răsărit al puterii de afirmare a geniului latin. Pe întinsul pământului, la Gibraltar și până în fundul Asiei Mici, și de la noi până la izvoarele Nilului și până la confiniile Saharei, va trebui să formăm o singură spiritualitate și o singură armată de luptă pe teren.

Bastionul Romei din Dacia Traiană are un rol decisiv în aceasta gigantică luptă de afirmare. El va trebui să facă legătura între Apus și Răsărit, să ocupe teritoriile respective și să stea de strajă în fața barbarilor.

Nu este vreme de pierdut. Trebuie să pornim cu eroism la făurirea istoriei noastre, la făurirea istoriei universale alături de frații noștri din Apus și de marile popoare ale lumii.

Trebuie să știm bine că acest popor, sau va deveni mare cu 70—80 mil. locuitori, și cu un teritoriu de circa un milion km. pătrați, sau va pieri. Politica de defensivă, pe care am dus-o până acum nu mai corespunde marilor noastre destine.

Alături de marile popoare regenerate, noi trebuie să cerem revizuirea stăpânirii uzurpate. Trebuie să știe generațiile cari se ridică, și să facem să pătrundă în conștiința popoarelor, revendicările pe cari le avem de făcut, necesitățile noastre de existență, ale generațiilor viitoare, substratul spiritual care să determine viitoarele noastre mari înfăptuiri în ordine culturală și de civilizație, ca și pe câmpurile de război.

Și când se va pune mâine chestiunea strivirii haosului de la Nord și aceea o înlăturării semilunii de pe teritoriile creștine și de sfântă tradiție religioasă, să se știe bine că noi vrem Marea de Azov ca frontieră spre Răsărit, Dardanelele și Bosforul cu teritoriile de dincoace și de dincolo de mare și cu Constantinopolul ca viitoare capitală a Țării.

Afirmațiunea la interior

Un popor, care are asemenea aspirațiuni, trebuie să aibă o politică fermă și conștientă în interior. Multe probleme sunt a se examina în raport cu această sfântă necesitate. Prima va fi aceea de a scoate pe Români din pasivitate, de a face din ei o forță vie, de a-i determina să se nască a doua oră pentru Patria și Neamul lor, și de a-i arunca eroic pe câmpul de războiu al afirmării naționale.

O transformare radicală a întregului învățământ va trebui să determine această măreață operă de regenerare națională.

Odată prezent românul pe câmpul de războiu, va trebui să ne inițiem o puternică politică demografică. Legi pentru protecția nașterilor, pentru căsătorii, pentru scoaterea femeii din funcții și din barouri, de protecția căminului, de sănătatea publică, de justa repartizare a sarcinilor publice și de încurajarea prolixității, vor trebui să însoțească această politică de salvare publică.

Dar un mare popor se îmulțește, nu numai prin prolixitate proprie, ci și prin asimilarea, în ordinea spirituală mai întâiu, a conlocuitorilor. O puternică asimilare, în ordinea spirituală, a minorităților etnice mai întâiu și apoi a popoarelor înconjurătoare, va trebui să fie preludiul viitoarei noastre expansiuni și semnul demnității noastre.

Va trebui să luăm în mână stindardul unei mari națiuni și să-l ținem cu putere sus, în văzul tuturor, după cum fac și marea noastră soră din apus Italia, cu care va trebui să facem corp comun și care afișează pe la toate răspântiile harta imperiului roman din epoca de glorie, ca ideal de expansiune al poporului Italian.

Un singur element minoritar nu se poate asimila și nu trebuie tolerat în mijlocul nostru. Este elementul iudaic care, prin însăși prezența lui, spurcă națiunea. O putere politică de eliminare trebuie pornită cu neîndurare și imediat. Averile ce și-au acumulat evreii trebuie confiscate ca bunuri naționale furate, contactul cu ei trebuie să fie declarat drept un delict și căsătoriile și relațiile sexuale cu această rasă trebuie prohibite prin aspre sancțiuni penale.

Însănătoșirea rasei noastre și marile noastre destine cer o izolare completă și imediată de fiii lui Izrael.

Armatele de luptă pe teren

Sunt multe de pus în program. Nu este locul să le dezvoltăm aici. Ne vom ocupa cu ele pe rând cu alte ocazii. Dar nu trebuie să uităm din primul moment problema capitală, necesitatea formării armatelor de luptă pe teren, fără de cari nu putem ieși pe parapete.

Sunt multe armate de creat. Dar prima armată, armata fără de care nu există posibilitate de succes, este armata de propagandă. Fără un corp select de ziaristi, artiști, publiciști și oratori de mare anvergură care să facă și să asigure circulația sângelui spiritual în interiorul statului și în afară de frontiere, nu se poate imagina o renaștere, o regenerare care să pue națiunea în situația de a corespunde destinului său.

Această armată condiționează pe toate celelalte și chiar și pe aceea care, cu tunul, cu mitraliera,

pușca sau avionul ne apără la frontieră. Recrutarea și selecționarea acestei armate, nu din elemente camuflate, ci din elemente vii, născute a doua oară pentru Patrie și Neam, se impune ca o necesitate urgentă de stat.

Voi desvolta cu alte ocazii marile probleme de stat în legătură cu misiunea istorică a statului și poporului român. Să rămâie bine stabilit pentru moment că noile idealuri de viață, rațiunea de existență a statului și poporului român, trebuiesc concretizate în generațiile cari se ridică, pentru ca aceste idealuri să însoțească pe orice fiu al patriei, în orice situație ar fi pus, în orice funcție și chiar

la coarnele plugului, făcând principalul lui rost în viață.

Să nu uităm că aceste idealuri sunt singura noastră rațiune de a fi, că în lumea cea nouă individul e misionar în stat și că statul însuși e misionar în raport cu viața internațională.

Să nu uităm că măsura drepturilor noastre de existență și expansiune, este măsura puterii noastre de afirmare în ordine spirituală, că, misiunea ce le incumbă, statului și poporului nostru, este însăși rațiunea lor de a fi, că, în afară de această misiune, nu există de cât moartea.

Conștiința Română, S.-Mare Nr. 55, 56, 57 din 8, 9, 10 Martie 1939.

Românismul la Satu-Mare

de ITALICUS

Satu-Mare are o populație de 54.000 locuitori, dintre aceștia sunt români: 14.328, dintre cari majoritatea la periferie, la Râtul Mare și Soimoșeni. Unguri avem 21.050. Evrei, 15.102. Ruteni, 2.439. Germani, 1001. Alte, 314.

Pentru această populație avem 11 farmacii, dintre cari una singură românească, două ungurești și restul jidovești. Sunt 9 librării, și 20 chioscuri de ziare, dintre cari 75% români. Sunt 81 de medici, dintre cari 20 români, restul evrei. Sunt 85 de avocați, dintre aceștia sunt 20 români, iar restul evrei și unguri. Dintre comercianți 89% sunt evrei, 10% unguri și 1% români. Sunt 44 de fabrici, dintre cari 5 românești, 2 ungurești și restul evreești. Evreii au o infinitate de școli clandestine talmudiste și 10 sinagogi. Au o clădire frumoasă cu 2 etaje, care le servește de școală primară confesională. Sunt 14 școli primare de stat, cari sunt frecventate și de evrei, una dintre acestea fiind frecventată în majoritate absolută de evrei. La liceul de fete 50% sunt evrei. Liceul comercial și chiar și Liceul de Stat teoretic, debordează de numărul copiilor de jidani. Toate Bogățiile sunt în mâinile lor. Între ei sunt și 30 de milionari, cu averi variind între 20—100 milioane.

Mișcarea antisemită își produce efectul și aici. Unii dintre evrei, lichidează. Este de remarcat că mișcarea aceasta de lichidare nu este sesizată de autoritățile de Stat.

După cum rezultă din datele de mai sus, românismul pe teren industrial, comercial și ca profesiuni libere a progresat prea puțin.

Ca aspect exterior și ca edilitate, Satu-Mare, din punct de vedere românesc, este în plin progres. Pe când înainte de război românii erau ca și inexistenți, iar puținii, cari se mai declarau români, erau pe cale de maghiarizare, astăzi în centrul orașului se ridică statuia lui Vasile Lucaciu, un monument de artă, și două biserici românești, adevărate catedrale. Întrucât piața principală a orașului este complet ocupată de evrei, cari vorbesc încă limba maghiară și de catedralele minoritare, catolică și reformată, reprezentând stăpânirea de eri, românii au deschis un nou centru orașenesc în care au ridicat un măreț palat administrativ clădit după toate regulile artei, în care se adăpostesc prefectura și toate autoritățile administrative, și în razele căruia se găsesc cele două monumentale biserici românești, menite să arate străinilor că românismul se afirmă cu putere în acest centru instrăinat.

În afară de acest aspect nou edilitar dat de români, pe cale culturală și națională, manifestările lor nu sunt mai puțin demne de relevant. În acest oraș funcționează Asociația Româncelor Sătmărene, cu prezidenția Dnei Eliza V. Moiş. Această puternică asociație a fost principala promotoare a clădirii monumentalei biserici gr. cat., la construirea căreia a contribuit cu 3.500.000 lei din fondurile proprii. Aceeaș societate întreține un cămin cu 52 de copii români din școlile primare. În fiecare an la Crăciun îmbracă 150 de copii săraci. În oceanul acesta de jidovism, această societate întreține și un dispensar cu un medic gratuit pus la dispoziția populației orașului.

Societatea Altarul, de sub conducerea Dnei Col. Lidia Buznea, are un rol similar. Această asociație a strâns și strânge fonduri pentru clădirea catedralei ortodoxe care nu este încă terminată. Această societate conduce cu destoinicie o acțiune de ajutorare a copiilor săraci.

Directorul Liceului, Dr. Eugen Seleş, conduce societatea Astra, bine înfiptă în localitate și județ. Astra întreține cinematograful cu filme patriotice, școalele țărănești și activitatea culturală internă și externă.

Asociația A. G. R. U., condusă de Dr. Ioan Pogăcias, notar public, întreține un azil unde locuitorii români dela sate cari vin la oraș sunt găzduiți gratuit.

Mai avem aici Societatea, de curând înființată, Uniunea Societăților Românești, în cari figurează ca membri toate societățile românești din oraș. Această societate este condusă cu multă destoinicie de actualul primar al orașului, fostul șef judecător cu gradul de consilier de curte, Victor Moiş, care, grație priceperii și zelului său, a adus în patrimoniul acestei societăți un imobil cu sală de cinematograf și toate instalațiile necesare celei mai moderne, în valoare de 6.000.000 lei.

Actualul primar al orașului, fostul magistrat Victor Moiş, a introdus la primărie o gospodărie care se caracterizează printr-o înțelea-

ptă administrare: a banului public, care a făcut ca funcționarii și furnizorii să fie plătiți la zi, și să ne dea siguranța că progresele românismului vor continua să se afirme pe toate terenurile de activitate.

În ceea ce privește edilitatea, avem siguranța că planurile actualului primar de a termina bulevardul Marele Voievod Mihai, despre care am vorbit mai sus, unde este instalat mărețul palat administrativ, de a clădi o primărie nouă, de a ridica o baie comună modernă și de a face reparația generală a străzilor și a clădirilor cari fac proprietatea primăriei, vor fi aduse la bun sfârșit, în cadrele bugetului de 23.500.000 lei, pe care a reușit deja să-l echilibreze, încasând sută la sută.

Cele constatate la Satu-Mare ne dau îndrăgirea să sperăm că românismul, în fața celor circa 30 de societăți ungurești și evreești, cari continuă încă a săpa la temelile Statului Român, va continua să se afirme cu putere.

În special în ceea ce privește subminarea acțiunii destructive a evreilor și a celei iredentiste maghiare, sunt multe de făcut și multe energii românești trebuiesc scoase la suprafață și puse în linie de bătaie.

Dlul Col. Coman, vrednicul prefect de Satu-Mare îi revine meritul și onoarea de a lua comanda tuturor acestor mari înfăptuiri românești.

Ceva despre răscolitorii brazdei românești

de MIHAIL MOLDOVANU-DELAMUREȘ

Tara noastră este o țară de țărani. Ea s'a născut din țărani, a trăit prin țărani și s'a realizat prin țărani.

Într'adevăr dacii, cari au stăpânit aceste mândre plaiuri, cu două mii de ani în urmă, au fost țărani; romanii, cari au fost aduși peste ei, pentru a răscoli aceste brazde mănoase, au fost tot țărani.

Așezați în calea „tuturor răutăților și vrăjmășiilor” n'au putut să-și creeze o cultură a lor proprie; o cultură majoră, cum se spune în termeni științifici, unei culturi înaintate, așa că au rămas multă vreme în starea aceasta de țărani. Spre mândria noastră însă și în această stare de inferioritate culturală, față de locuitorii țărilor lui Soare-Apune, nu și-au uitat noblețea originii și nu au încetat o clipă lupta pentru „dreptul la viață” (istoria ne este martoră). Această istorie ne arată că majoritatea

eroilor naționali au fost țărani sau, în cel mai nefericit caz, descendenți din țărani (ca prima generație). Pentru a dovedi cele spuse e destul să ne amintim de Horea. Cloșca și Crișan, Avram Iancu și Tudor Vladimirescu; fără a mai aminti de sutele de mii de eroi, morți la datorie, în războiul pentru independență și întregire; apoi cei uciși odată cu eroii naționali pomeniți, ca și cei cari zac neștiuți și necunoscuți în cimitirele dela marginea zecilor de mii de sate, răspândite în lungul și latul țării.

Și dacă acesta este adevărul, ni se impune ca o necesitate întrebarea: ce s'a făcut pentru acești țărani, de către conducătorii neamului, în trecut, și ce se face astăzi? Evident nu putem vorbi de trecutul îndepărtat, pentru că e foarte aproape de noi timpul când neamul nostru și-a smuls independența, libertatea.

În vechiul Regat se poate urmări această problemă și înainte de războiu (lucru neplăcut însă, ea ne duce la originile dureroase ale masacrului dela 1907), la noi în Ardeal însă doar dela războiu încoace. Și ce sa făcut pentru țărani în România-Mare? Foarte puțin, ca să nu spunem nimic. Iată ce s'a făcut:

I. S'au înființat cercurile culturale învățătorești (adică li s'a dat un nou impuls, pentru că în vechiul Regat existau dinainte de războiu) a căror activitate a fost redusă la . . . vorbe. Într'adevăr care era activitatea pe care o desfășurau membrii cercului, în satul unde se ținea ședința? Țineau două conf. publice, în cari tratau două subiecte diferite, uneori fără nici o legătură cu viața satului respectiv (pt. documentarea acestei afirmații pot furniza un caz tipic: într'un sat în care lipsea crâșma s'a vorbit despre „Alcoolism”). După aceasta învățătorii luau masa, dacă avea cine le-o da, sau își mâncau merindea din traistă (n'au fost rare nici cazurile acestea). Apoi plecau pe aci'ncolo și nu mai veneau până la anul (intocmai ca politicianii).

II. S'au înființat bănci populare. Puține. Dar acestea au avut o viață foarte scurtă, pentru că n'au fost sprijinite de stat, cât, și cum trebuia. Ele n'au fost în stare a înviora, cătuși de puțin starea economică a statului, iar astăzi nu mai există din ele decât . . . firmele decolorate. (Lăsăm la o parte excepțiile fericite, pentru că acestea se datoresc priceperii, abnegației, eevotamentului și patriotismului cald al conducătorilor, iar nici de cum statului).

III. S'au înființat cooperative (mai ales de consum). Acestea au avut aceeași viață și aceeași soartă, ca și băncile. (Aci este vinovat și țăranul, Falimentul acestora se datorește lipsei lui de înțelegere. Nu le-a sprijinit îndeajuns. Dar aci ne izbim iarăș de lipsa de cultură a țăranului, așa că discuția ajunge la un punct mort).

IV. S'au înființat cămine culturale. (Abia câteva în toată țara. Apoi „Cu o rîndunică nu se face primăvară!”). Acestea erau lipsite de materialul didactic necesar și aveau o activitate cu totul sporadică, așa că rezultatul lor a fost cu totul neînsemnat.

V. S'au înființat apoi școli și s'a înmulțit numărul învățătorilor. Din nefericire o parte din aceștia din urmă aveau și alte preocupări „mai rentabile”, așa că școala a cam fost neglijată. Totuș singurul lucru bun pe care l-au primit țăranii, dela stăpânirile ce-au trecut ca niște meteori peste capul lor, năucindu-i, și care a lăsat o urmă mai adâncă în viața lor, au fost școlile. Aci puii lor au primit o educație mai bună de cât cea pe care au primit-o ei. Dar roadele acestora abia acum și de acum înainte încep să se arate.

VI. Le-au dat apoi drept de vot, care a adus cea mai cruntă năpastă pe capul lor; care a dat naștere celei mai deșănțate demagogii; care a încurajat lenea, chiulul și lingușirea; care a făcut pe mulți săteni să-și lase să ruginească uneltele milenare — plugul și coasa — pentru a face politică, prin care puteau să-și croiască „un rost” mai a cătării, care le asigura un trai mai bun, fără muncă trudnică; care a adus vrajbă în sânul familiei și al neamului, care ne-a înbrâncit orbește spre prăpastia pierzaniei . . .

Iată, în câteva cuvinte, ce au făcut politicianii, dela războiu până mai deunăzi, pentru țăranii, cari, prin munca lor istovitoare, le-au asigurat pâinea cea albă și gustoasă și vinul cel spumos, pentru țăranul care, cu palmele sale bătătorite, în zilele arzătoare ale lui cuptor, sau în lunile de primăvară și toamnă, cu ploii reci și vânturi ascuțite, răscolesc brazda cea mănoasă; pentru țăranul care, în caz de primejdie: „Punea pieptul la hotare, ca un zid de apărare”, pe când ei trec cu toții la „serviciul auxiliar” sau în locuri și mai „sigure”.

Oare numai atât meritau acești țăranii? Nu se putea face mai mult pentru ei? Unde este ajutorul de ordin economic, care singur este în stare a schimba viața țăranului? Marele pedagog H. Pestalozzi a spus că dacă vrei să ridici standardul spiritual al unei națiuni, îmbunătățește-i starea materială și schimbarea se va produce dela sine. Oare conducătorii de ieri n'au știut lucrul acesta? Nu credem! Ori nu au putut s'o facă din cauza lipsei de mijloace? Dar țara noastră este cea mai bogată țară din Europa. Atunci . . .? Atunci . . .?

Țăranul a fost întotdeauna un animal bun de exploatat și este. Oare când va scăpa din această stare? Oare când i se va schimba soarta? Oare când nu va mai fi cela ce a fost întotdeauna: țăran prost?

De luat la răboj

Exproprierea internă a statelor implică exproprierea externă, internațională. Dacă munca, afirmarea în ordine spirituală, creațiunea, e singura generatoare de drepturi, nu se poate admite ca unele popoare să posede globul, și altele nimic. Se impune o repartizare a posesiunilor în raport cu puterea de afirmare a fiecărui popor.

Un motiv mai mult ca să chemăm la viață poporul nostru.

Acum câteva zeci de ani eram niște biete țărișoare bătute de toate vânturile. Azi suntem un stat mare și puternic. Cine ne împiedică pe noi ca să nu ne oprim la starea actuală și să nu aspirăm la noi orizonturi?

Dinamismul spiritualității latine este caracteristica mișcării românești din Ardeal

de ST. PENES
Secretarul Centralei Reuniunilor

Toată lumea trecută prin gimnaziul inferior știe, cât de puternic, cât de mare, și cât de strălucit era imperiul roman cu două mii de ani înainte, de vremurile de azi.

Spiritul latin de ordine, de muncă, de disciplină, de demnitate, de sacrificiu pentru binele obștesc, anima toate popoarele Europei dela peninsula Iberică, până la apele Nistrului și Vistulei, până la apele Tigrului și Eufратului în Azia Mică și în toată Africa de nord.

Spiritul constructiv latin — grație propagandei și activității dinamice a marelui bărbat de stat, Benito Mussolini, — a reînviat îndată după încheierea războiului mondial, tocmai în momentul când Italia era mai divizată, pe urma activității nefaste a politicii de partid, și mai amenințată de hidra bolșevică, favorizată de politicianismul veros, hrăpăreț și lipsit de idealism.

Din anul 1923, de când Ducele Mussolini a cucerit puterea de guvernământ în ciuda tuturor prorocirilor tendențioase, asistăm cu nespūsă satisfacție, la regenerarea spirituală a întregului popor italian, la refacerea și consolidarea lui materială. Grație dinamismului, dar și tăriei de caracter, a marelui regenerator al spiritualității latine, — țara și poporul italian e de necunoscut, față de cum se prezenta acum 20 de ani. Din sărac și desechilibrat, azi statul italian e consolidat și bine situat. Populația peninsulei italiice, condusă de vraja măreției latine, e harnică, cruțătoare, plină de viață și gata de jertfă pentru binele și prosperitatea patriei. Mlaștinele cele aducătoare de malarie au secat, șoselele s'au refăcut, câmpiile rodesc, circulația de bunuri, atât în interior cât și în exterior, a crescut considerabil, industria italiană se dezvoltă, și progresează într'un ritm uimitor de rapid. Armata, aviația și flota de război italiană, se situează pe primul plan al marilor puteri.

Mulțumită acestui dinamism latin, imprimat poporului italian, de către conducătorul său cel mai autentic, Benito Mussolini, sora noastră mai mare, Italia, a fost în stare să braveze cu curaj blocusul unei lumi întregi, să conducă războiul etiopian, și să cucerească, pe calea armelor, o țară care de mult îi aparținea spiritualicește.

Dinamismul și spiritualitatea latină reînviată, s'a transplantat, rând pe rând, în Portugalia, în Spania, iar mai nou în România. Pe unde a trecut, — prinzând rădăcini — dinamismul și spiritualitatea latină, au dispărut ca fumul în vânt partidele politice, cu toată protipendada politicianismului veros, hrăpăreț și deșanțat, care sub masca democrației secătuia populația și visteria țării, demoroliza națiunea și pregătea terenul desmățului socialist iudeo-marxist și comunist.

Conștientă de marile transformări sociale, petrecute fulgerător la 10 Februarie 1938, clasa de mijloc de limba și legea românească, atât prin Centrala și Reuniunile membre, cât și prin organul său de publicitate „Tribuna Noastră”, a salutat cu entuziasm epoca renașterii naționale, iar cu ocazia constituirii Frontului Renașterii Naționale, a fost cea dintâi organizație profesională care s'a înregimentat, cu însuflețire și entuziasm, în noua organizație totalitară și națională.

Mișcarea reunionistă, cu trecutul ei glorios de 113 ani, cu bogate și demne de apreciat înfăptuiri românești și creștinești, realizate în decursul timpului, în ciuda tuturor opreliștilor maghiare, ca nici o altă organizație culturală sau profesională, a păstrat intactă, atât spiritualitatea, cât și dinamismul latin.

Cui, altcuiva decât spiritualității și dinamismului, se pot atribui cele 72 de Reuniuni, membre ale Centralei Reuniunilor, răspândite pe tot cuprinsul Ardealului, Banatului, Crișanei, Maramureșului, Bucovinei și Capitalei Țării? Cele câte-va zeci de adunări generale organizate prin diferitele orașe înstreinate ale țării? Cele câte-va zeci de drapele naționale sfințite și mărețele realizări cum sunt: ridicarea primatului elementului etnic românesc din meserii comerț și muncă la rangul problemelor de guvernământ, crearea fondului industrial pentru înzestrarea cu unelte și mașini a meseriașilor români, membri ai Reuniunilor federalizate în Centrala și Institutul Național de Credit al meseriașilor?

Cu toate aceste realizări de ordin practic, național și spiritual, chemate să renască clasa de mijloc de limba și legea românească, și s'o așeze la locul cuvenit, în țara făurită, apărută și mărită ex-

clusiv cu sângele părinților, moșilor și strămoșilor elementului etnic românesc, o seamă de persoane sus puse, dușmănoase a tot ce este românesc, creștinesc, monarhic și animat de dinamismul spiritualității latine, caută să întunece, să bârfească și să distrugă mișcarea reunionistă, din simplul motiv, că ei înșiși, cu toate mijloacele materiale, ce le stau la îndemână, nu sunt în stare să creeze ceva pozitiv, durabil și vrednic de apreciat.

Sărbătorind cu toată însuflețirea, aniversarea primului an, de la desființarea politicianismului, veros, hrăpăreț destructiv și lipsit de ideal, dau expresie la două sentimente, cari mă copleșesc:

Primul este sentimentul de omagiu și gratitu-

dine față de *Majestatea Sa Regele Carol II, animatorul și deschizătorul epocii dinamismului spiritualității latine în România.*

Al doilea este sentimentul de revoltă, pentru că nu se *dă posibilitate Centralei Reuniunilor, să dovedească prin fapte, puterea de realizare a spiritualității reunioniste cu a sa vechime bine cunoscută, de 113 ani.*

Preamărind pe animatorul renașterii naționale, mișcarea reunionistă, — prin glasul secretarului Centralei Reuniunilor — pretinde pentru mișcarea reunionistă posibilitate de muncă, pentru a se afirma ca factor dinamic și constructiv.

Glas Duminical

de B. I. BAISA

Veacuri dearândul, dela cele dintâi începuturi ale erei creștine, Ziua Domnului: Duminica, s'a transmis omului prin generații în ipostaza semnificației: *Spirituale și trupești.*

Căci, dacă din punct de vedere spiritual, omul are implicată necesitate a acorda o anumită zi Aceluia, Căruia-i aparține după chip și asemănare, pentru ca, prin rugăciunile și convorbirile cu Atotputernicul, să-și poată reface ființa, chinuită de griji, osteneli, neajunsuri și mai cu seamă de dorinți izvorite din anumite criterii ale vieții și de a o apropia de adevăratul liman al Creatorului; tot atât de important este de a consacra această zi și pentru redresarea fiziologică a omului. Prin încetarea întregului robot fizic, și prin sistarea legăturilor terestre, se mijlocește activitatea sufletului, care, prin legătura sa spirituală cu Cerul, capătă har mesianic de povățuitor al trupului, prin îmbărbătare, voință mulțumire etc. . .

Atât semnificația spirituală, cât și cea fiziologică, una prin alta se întregesc, se întrepătrund în consensul unic și total al ființei umane prin imperativa cerință: corpul să fie veșnic atât de sănătos, încât sufletul să înflorească, după cum și sănătatea morală să fie într'atât de desăvârșită, încât corpul să poată fi complet apărut de agenții destructivi.

Și totuș de veacuri marele adevăr duminical de o mare parte din lume a rămas neînțeles. Sărbătorile naționale și mai ales duminicile au fost și sunt

de multe ori nerespectate. Vrem a înțelege prin respectarea strictă a repausului duminical, încetarea integrală a oricărei activități manuale care are de scop câștigul de timp în favoarea materialului. De aceea se impune definitiv încetarea vânzărilor și schimburilor de orice materie ar fi, atât la sat cât și mai ales la oraș — unde n'au ce căuta și Duminica, caravanele din toate satele limitrofe, prefăcând sărbătorile țării în bâlcu! De mare însemnătate, pentru realizarea acestui deziderat, este și stricta conformare și a tuturor instituțiilor statului — cari vor trebui, prin găsirea soluției de cei mari — a respecta legalul. Să nu mai continue instituirea lentă, sub motiv de provizorat, a activităților — în timpuri ilegale — ale anumitor instituții.

Se impune găsirea de posibilități pentru respectarea totală, pentru generalizarea repausului duminical.

În aceste sacre zile — când are loc repausul corporal, — numai Casa Domnului este aceea, care, prin reprezentanții ei spirituali, este îndreptățită a primi suprema și unica jertfă a ființei umane: *activitatea spiritului.*

Vremurile de astăzi mai cu seamă ne cer îndreptarea ochilor spre Cer, de unde se capătă renovarea ființei psiho-fizice a omului. Și aplicarea mai în adânc a acestei necesități nu se va putea sănătos și perfect îndeplini decât prin ecoul respectării glasului duminical.

Secuii nu sunt Maghiari

de Dr. I. D.

Dintru început această revistă a ținut să accentueze adevărul cuprins în titlul acesta, de atâteori întâlnit, în variații, prin paginile noastre.

Arătam ce fatală greșeală se face la noi din confundarea acestor două populații, hotărît deosebite, deși vorbesc, cu mici deosebiri, aceeași limbă: cea maghiară. (Secuii sunt maghiarizați, dar nu maghiari!).

Arătam, că se lucrează inconștient, în dauna punctului de vedere românesc, și în dauna adevărului, punând în aceeași oală două populații distincte. Că însăși tratatele de pace făceau net distincție între ele, și că nouă numai față de secuii ni s'au impus anumite obligații, de mult împlinite, nu însă față de Maghiari.

Acum vin să vadă și să recunoască greșeala comisă și cei ce, avertisați fiind, n'au recunoscut-o.

D. R. Seișanu, eminentul confrate dela „Universul” remarcă acest lucru în articolul din nr. 84 dela 27 Martie c. al „Universului”, scriind despre studiul etnografic al d-lui Dr. Sabin Manuilă, publicat în engleză și franceză asupra populațiunii din România, d. R. S. zice:

„In pag. XVI se pomenește, în treacăt, de minoritatea Secuilor și de regiunile populate de Secui, dar în repartitia populației după originea etnică, *Secuii sunt înglobați în minoritatea maghiară*, după cum s'a făcut și în recensământul din 1930.

Un străin se va întreba: dacă Secuii contează ca o minoritate importantă, în România, — căci despre ei se pomenește și în *Tratatul de pace* — pentru ce nu sunt reprezentați grafic în această lucrare, când alte minorități, cu efective numerice mai reduse, sunt reprezentate?

Sub titlul „Minoritatea etnică ungară” (pag. XX) se spune:

„Reese din harta IV, că Ungurii ating un număr important prin faptul, că ei cuprind și pe Secui. În trei districte, situate chiar în inima României, această populație deține populația absolută”.

În asemenea condiții, grupul *minoritar maghiar* apare prea compact. Cum, până la 1918, totdeauna Ungurii au fost *separați de Secui*, este o greșeală ca noi să înglobăm pe Secui în minoritatea maghiară propriu zisă, până și în publicații de acest gen, destinate propagandei în străinătate.

Cu atât mai mult se impune această *separațiune* între Maghiari și Secui, cu cât autorul spune în pag. XVII „că numai Secuii, Bulgarii și Rutenii beneficiază de o repartitie biologică echilibrată și pot, în consecință, menține pozițiile lor etnografice actuale”, — adică au și la sate elemente „considerabile”, pe când Maghiarii, nu.

Pentru străini prezintă importanță faptul, că minoritatea maghiară propriu zisă este *aglomerată* mai mult în orașe, de cât în sate, căci aceasta dove-

dește și întărește teza noastră: maghiarii nu sunt autohtoni în Transilvania, *n'au rădăcini în sate*.

Reprezentarea grafică a repartitei geografice a populației rurale ungare, din pag. XXI, dovedește însă contrarul, din cauza înglobării Secuilor în grupul maghiar.”

Remarcăm cu satisfacție observațiile d-lui R. Seișanu, și ne asociem Dsale să reprobăm această fatală procedură a oficiului statistic român, în deosebi a d-lui Dr. Manuilă, care și ca ardelean, fără altă specială calificare, ar trebui să facă distincție hotărîtă între Unguri și Secui, cum au făcut toți geografilor, etnografii și istoricii, români și străini, chiar și Ungurii însșiși, până la 1918.

Dar ne permitem a întreba pe d-l Seișanu, dacă nu-și aduce aminte de un bătrân ardelean, care i-a atras înainte cu 4—5 ani atenția asupra acestei greșeli fatale, rugându-l ca să nu a adopte, ci să stăruie a face hotărît distincție între Secui și Unguri?... Și dacă își amintește cum a admis atunci acest punct de vedere și a promis a-l lua drept normă pentru viitor în discuția problemelor minoritare, dar nu a urmat în acest sens.

Ne bucurăm, că în fine, după atâta vreme, se recunoaște îndreptățit punctul nostru de vedere și se cere ca și oficiul statistic să ție seamă de el.

Este realitatea ce se cere recunoscută.

Dela Ducele Mussolini:

„Pentruca moralul trupelor muncii să fie înalt cum e necesar, noi am proclamat postulatul celei mai înalte justiții sociale pentru Poporul Italian, pentrucă un popor care nu găsește în interiorul său condițiuni de viață demne de acest timp european, italian și fascist, e un popor care, în timpul critic, poate să nu aducă tot aportul necesar al contribuției sale”.

„Nu ne putem îndoi că, dată fiind criza generală a capitalismului, soluțiunile corporative se vor impune pretutindeni, însă pentru a realiza corporatismul plin, complet, integral, revoluționar, trebuiesc trei condițiuni:

„Un partid unic, prin care alături de disciplina economică să între în acțiune și disciplina politică și să fie deasupra intereselor divergente o legătură care să le unească pe toate, credința comună.

„Nu e de ajuns. Pe lângă partidul unic, ne trebuie Statul totalitar care absoarbe în sine, pentru a o transforma și potența, toată energia, toate interesele, toată speranța unui popor.

Și încă nu e de ajuns. A treia și ultima și cea mai importantă condițiune: **trebuie să trăim un timp de cea mai înaltă tensiune ideală**”.

Maramureș - Tisa

de Dr. E. L.

Tisa

Iacă două cuvinte cari ne răscolesc sufletul:
Maramureșul, Tisa.

Maramureșul, leagănul voievozilor descălecători, întemeietori de Voevodate, cari în decursul vremurilor ridicatu-s'au stăvilare în potruva barbariei și apărătoare ale culturii creștine și ale neamului românesc. Pentru noi românii acest petec de pământ este sacru și de soartea lui, nu numai că nu ne putem desinteresa, dar avem datoria sfântă, ca, atunci când este vorba de el, de locuitorii lui, să ne ridicăm cuvântul cu toată tăria, cu toată hotărârea. Maramureșul glorios, Maramureșul românesc, Maramureșul umilit, Maramureșul sărăcit, Maramureșul dat pe mâna nemiloaselor lipitori care i-au supt și măduva din oase, este acela care trebuie să ne fie mai aproape de sufletul nostru.

După războiul mondial, Maramureșul a fost împărțit în două. Nu s'a ținut seamă de interesele cari cereau ca acest pământ să fie dat nouă cari aveam drepturi cum nimeni pe lume. Gândul că o parte a fost dat unei puteri amice și binevoitoare, care s'a îngrijit de populația română, ne-a mai alinat durerea sufletului. Și într'adevăr, românii, sub stăpânirea Ceho-Slovaciei, au fost bine tratați. Acuma s'au schimbat de două ori stăpânirile. Și bieții români, rămași pe malul drept al râului Tisa, au ajuns a fi expuși la toate necazurile, lipsurile, pe cari le suferă un popor pe teritoriul căruia se duce războiul. Aceasta nu este pentru liberarea lui, pentru bunăstarea lui; din contra, este pentru a-l aservi, pentru a-l sărăci, pentru a-l nimici. Așa fiind împrejurările, putea-vom noi să stăm nepăsători, să privim cu suflet liniștit la nimicirea, la distrugerea fraților noștri?

Glasul de desnădejde, glasul fiilor neamului cari cer să fie salvați, nu va avea răsunet în inimile noastre? Putea-vom noi să stăm nepăsători, când ni se cere ajutor?

Să se facă o nouă împărțire a țărilor. Să se procedeze pe baza principiului etnic; pe principii de interese cari să aducă pace și liniște între neamuri și în sânul popoarelor.

Ei bine, lipsa noastră să fie din nou la ordinea zilei?

În sufletul rezerviștilor noștri clocotește dorul de a libera și de a reuni la sânul maicii sufletele române din munții Maramureșului. Conducătorii țării sunt datori a asculta acest glas.

Tinerii și bătrânii alergat-au cu un entuziasm care nu poate să se descrie, duși de gândul că vor merge să libereze fiii neamului românesc rămași sub stăpânirea străină; că ei vor merge până la hotarele satorite de Dumnezeu, până la Tisa.

Iacă un alt cuvânt magic: Tisa! Noi cari ne-am născut în Ardeal, știm că hotarele cari ni s'au impus prin tratate, nu sunt cele cari trebuie să le avem. Ele sunt cu mult mai adânci, ele sunt arătate de prorocii noștri. Și dacă nu au fost atinse, vor fi; căci nu pot minți profetii, nu poate să mintă sufletul românesc, care din veac a pus hotarul la Tisa.

Ce scriem nu este o provocare, este o constatare!

Haiducii noștri sunt acei maghiarizați cari au salutat pe tatăl meu în Dobrețin, declarând obârșia lor românească. În conștiința lor, în sufletul lor, zace acea flacăra pe care, nici timpul, nici asupririle, nici desnaționalizarea forțată nu au putut-o stingea.

Când, fie ertatul M. Constantinescu (ministru) a venit la Satu-Mare, să fie față la punerea petrii fundamentale a monumentului eroilor români căzuți în lupta pentru desrobirea neamului, ne-a spus că hotarele noastre sunt la Tisa, și că ori ce se va face, vom ajunge acest țel.

Noi ținem vorbiri arătând că hotarele ne sunt întregite, că nu avem nimic de pretins etc... Sunt fraze cari nu mișcă. Nici cei ce le rostesc nu le cred.

În sufletul nostru stă adânc întipărită convingerea că va veni timpul, când vom merge să liberăm pe frații noștri, să răsbunăm batjocura ce se face cu fiii neamului românesc, rămași între hotarele actuale ale țării noastre și Tisa.

Acei cari au trecut acest râu în drumul lor spre Budapesta povestesc copiilor și nepoților lor despre hotarul care trebuie să fie acolo, dealungul fluviului.

Ungurii știu acest lucru și de aceea cresc generațiile tinere dintre hotarele actuale și Tisa, într'oră cum nu avem idee față de tot ce este românesc.

Toate eforturile lor nu vor putea schimba cursul lucrurilor. Toate fărădelegile lor se vor răsbuna.

Datoria noastră este să stăm de veghie. Și, fără șovăire, cu toată tăria sufletului nostru, să cerem incorporarea la țara mamă a românilor din Maramureș, și satorirea hotarelor noastre la Tisa.

Așa să ne ajute Dumnezeu!

CRONICI

Buletinul U. Z. R. T.

Primirea sărbătorească a D-lui Ioan Colfescu-Delaturda, Președintele U. Z. R. T. și Directorul nostru, la Satu-Mare

— Trei ani de existență ai revistei „Afirmarea“ —

Am avut de multe ori ocazia să ne ocupăm de Satu-Mare. Au fost și sunt aici aleși fii ai neamului, cari reprezintă cu demnitate românismul la această graniță, atât de expusă acțiunii corosive a celor de peste Tisa.

Centrul acesta, altădată bastion destructiv pentru români, s'a transformat azi, în urma apariției pe terenul de luptă a unui tineret plin de vigoare, în cetățue din care radiază razele binefăcătoare ale culturii și naționalismului românesc.

Astăzi revista „Afirmarea“ a D-lor Const. Gh. Popescu și Octavian Ruleanu, înconjurați de valoroșii lor colaboratori, reprezintă busola, facla românismului din aceste părți. Cei ce au luat în mână, „Afirmarea“ și-au putut de seama de acest adevăr.

Această revistă, în cadrele celei de „a patra șezătoare literare“ ce a organizat, în prezența directorului nostru și președinte al U. Z. R. T., a Prefectului județului, Dl Col. Coman, a Președintelui „Astrei“, Dl Director de liceu Dr. Eugen Seleș, și a tot ce are ținutul mai select, în niște cadre în adevăr grandioase, și-a serbat trei ani de existență, trei ani de luptă grea.

Ca să ne dăm seama de valoarea acestei publicații, de greutățile prin cari trece și a trebuit să treacă, de importanța evenimentului, e bine venită cartea D-lui N. Scurtu, „Petru Bran“, despre care ne ocupăm în acest număr, care ridică vălul care acopere trecutul zbucimat al românismului de la granița de vest și scoate în evidență cu atât mai mult necesitățile de luptă, de abnegație, de jertfă, în aceste părți expuse otrăvirii sistematice a sufletului național și tuturor pericolelor.

Citind această broșură, îți dai seama că „Afirmarea“ de azi, cași acțiunea prefectului, sărbătorit în cadre mărețe, grație înaltelor sale merite de ordin național, patriotic, cultural și administrativ, cași acțiunea predecesorilor cari s'au distins pe toate terenurile de muncă, au în partea locului un rost care se pierde în adâncurile trecutului și ale subconștientului rasei.

Toți acești vajnici români nu fac decât să continue, în cadre largi, acțiunea eroică, întreprinsă în

timpuri de grea cumpănă, de *Petre Bran*, mai întâi, și apoi, de „*leul dela Șișești*“, *Vasile Lucaciu*. Ei sunt moștenitorii legitimi, moștenitorii spirituali, și în jertfe și în glorie, ai acestor eroi.

Dar valoarea unei sărbătoriri, nu se constată numai din aspectele ei externe; ea se pune în lumină prin preocupările de ordin spiritual, cari îi formează substratul și cari pun pe tapet izvoarele de acțiune ale actorilor.

Reproducem din articolul editorial al „Afirmării“:

„Pe scenă, se găsește scriitorul *Ioan Colfescu-Delaturda*, Președintele U. Z. R. din Transilvania, înconjurat de d-nii: prof. dr. *Eugen Seleș* dir. liceului *M. Eminescu*, *Const. Gh. Popescu* și *Oct. Ruleanu* redactori ai revistei și *Augustin Dragomir* redactorul șef al ziarului cotidian *Conștiința Română*.

Cel dintâi vorbește dl profesor dr. *Eugen Seleș*, directorul liceului *Eminescu* și Președinte al Despărțământului județean al *Astrei*. Domniasa apreciază munca și talentul celor doi redactori ai *Afirmării*, *Const. Gh. Popescu* și *Octavian Ruleanu*, evidențiind râvna și entuziasmul cu care au condus până azi, în al patrulea an de existență, această unică revistă“.

Entuziastul cuvânt de salut al D-lui Augustin Dragomir, directorul cotidianului „Conștiința Română“ din Satu-Mare la adresa Directorului nostru și Președinte al U. Z. R. T.

„Domnule Președinte, în numele „Uniunii Ziariștilor Români din Transilvania“ sunt fericit a adresa salutul mânuitorilor de condee dela aceasta frontieră. D-tră, eminentul nostru președinte, care biruind, conjuncturi de scontări veroase și zdrobind coaliții de interese personale, înrădăcinate și în profesiunea noastră, ați reușit să înmănușiați într'o uniune puternică pe toți gazetarii români din Transilvania. D-tră, dle Colfescu, ați ridicat deasupra interesului profesional un crez turnat în sufletul falangei de profesioniști ai scrisului dela această graniță: *crezul național*.

„Uniunea Ziariștilor Români din Transilvania“, în fruntea căreia stați cu atâtea demnitate, nu este un corp profesional, cât mai ales o fortăreață de suflete aprinse pentru luminarea graniței. Și aici constă imensul merit al președintelui nostru, al acestui bătrân cu tâmplele ninse de ani, dar cu sufletul înflorit ca o

corolă a tinereții: meritul de a fi dat celor ce l-au urmat cadența unei izbăvitoare realități.

Domnule Președinte, n'am invidiat niciodată pe alții, mai de grabă am căutat să mi-i apropiu printr'o admirație ce le-o păstram în taină. În ce vă privește pe D-tră, Vă rog să-mi iertați sinceritatea; nu știu dacă este numai o admirație. Dacă n'aș fi poate atât de îngăduitor cu mine insumi, aș înclina a recunoaște că am încercat să cad pentru prima oară în păcatul invidiei, dar a unei invidii împletite pe firul de aur al admirației. Și-mi permiteți să formulez un paradox: Tânăr, invidiind tinerețea unui bătrân.

Cu sufletul D-tră clocotind de vigoare și tinerească frăgezie, cu o minte scilpitoare, dedicată unui înalt crez, simbolizată cu prisosință omul Providenței. Mândri de a Vă vedea printre noi, vă asigurăm că prezența D-tră aci va însemna pentru noi un nou imbold în lupta cotidiană ce o ducem la acest sfârșit de țară.

Dvstră știți că sensul scrisului aci la graniță nu poate fi definit cu premisele gazetăriei de metropolă. Aiurea se practică rentabilul trafic al convingerilor; aiurea se vând credințe și se doboară idoli; aiurea se închid în sicrie spoeli, cadavrele conștiințelor puse în comerț. Pe când aici se macină tinerețe și suflete pentru menținerea unei candele sfinte! Aici se renunță la sine și la ai săi pentru a răspunde unei chemări înalte; aici, Domnule Președinte, fiecare literă scrisă e o frântură de suflet, fiecare cuvânt un suspin și fiecare propozițiune un calvar.

Aici există o singură mulțumire a profesioniștilor scrisului, aceea de a vedea fălăind făclia românismului pe pietrele de hotar. Dar, cu cât circumstanțele noastre de muncă sunt mai vitrege, cu atât mai caldă este satisfacția îndeplinirii datoriei.

Momentele pe cari le trăim aci pe scenă, alături de D-tră, sunt dintre acestea.

Confrații dela „Afirmarea” aniversează trei ani de existență. Trei ani de muncă pe un ogor plin de spini.

O revistă literară la Satu-Mare trece pragul celui de al patrulea an al ființei sale. De necrezut. Totuș adevărat. Sublim de adevărat. Cine citește astăzi literatură la Satu-Mare? Cine caută să guste astăzi din nectarul poeziei? Și cine caută logodna cu lumea spiritului, a eternului frumos și sfânt? Dar mai ales cine cumpără astăzi o carte bună sau o revistă literară? Dacă s'ar face o inventariere a cititului din ultimul secol, timpul nostru ar cunoaște diagrama unui dureros declin. Și totuș „Afirmarea” s'a menținut și s'a afirmat cu demnitate. Aceasta datorită spiritului de sacrificiu al veșnic modeștilor C. Popescu și Oct. Ruleanu. Nu le voiu înșirui aci meritele, pentru că niciodată nu li s'ar putea găsi expresia care să cuprindă apostolatul acestor luminători de spirite. Le urez doar acelaș suflet, aceeași vigoare pentru a-și continua drumul destinului lor.

Regretăm că, din lipsă de spațiu, nu putem publica cuvântarea intraripată a redactorului „Afirmării”. Dl Const. Gh. Popescu, cu care s'a deschis șezătoarea. Această cuvântare e prea bogată în conținut și prea succintă pentru a o putea reda în

crâmpes. Ne rezervăm dreptul de a o reproduce într'un număr viitor, după „Afirmarea”.

A urmat conferința Directorului nostru I. Colfescu-Delaturda despre „Rațiunea de existență a statului și poporului român”, pe care o redăm mai sus după rezumatul publicat în trei numere consecutive de cotidianul „Conștiința Română” din Satu-Mare, de sub direcția dlui Augustin Dragomir.

Din toate acestea ne putem da seama că tinerii noștri confrăți de la granița de vest, cea mai expusă din toate, calcă cu vigoare pe urmele marilor lor înaintași și că, din „șezătoarea” menită să aniverseze trei ani de existență ai revistei „Afirmarea”, inima și anima lor au reușit să facă un mare eveniment național, un eveniment de energică și hotărâtă afirmare românească, cu puternice repercusiuni înăuntru și în afara granițelor actuale ale României, un eveniment de natură de a pune în adevărata ei lumină mândria de român și aspirațiunile de viitor ale românismului de pretutindeni, în raport cu rațiunea de existență a statului și a poporului român.

E de prisos să spunem că această avantgardă de viteji trebuie să se bucure de tot sprijinul și să-și găsească demni imitatori pe toată suprafața țării.

Cărți

Petru Bran, de Vasile Scurtu

Domnul Vas. Scurtu, prof. la Satu-Mare, ne-a dăruit o carte, mică ca volum, mare ca valoare, pentru care-i suntem recunoscători. Ne desvăluie din hărțile îngălbenite figura uitată, atât de simpatică, a preotului luptător Petre Bran, fost paroh și protopop al Sătmarului, care abia mai era cunoscut, palid și imprecis, unor puțini cercetători ai trecutului nostru. Din cele 100 de pagini, obiectiv și documentat închegate, răsare figura nouă a luptătorului vechiu, a caracterului de bronz, a entusiastului pentru limba și nația românească: Petre Bran. (1821 până în 1877).

Pe lângă schița biografică, pe lângă documentele luptei lui și pe lângă câteva mostre din creația lui literară, poetică, autorul ne dă și fotografia lui. Aceasta ne vorbește mai mult, mai elocvent decât toate celelalte documentări. Prin această fotografie învie, după 60—70 ani, în mijlocul acestei Români, mari și libere, apostolul înaintemergător al mântuirii, precursorul resurecției naționale, pe care n'a ajuns să o vadă, deși a presimțit-o și a prevăzut-o prin intuiția sa de vizionar.

Un chip simpatic și blând, cu ochi aprinși și frunte lată cu păr argintiu, ca neaua culmilor de munte pe creștet, și cu inimă de jărătec nestins. Te privește dulce, cald, părintește și frățește. Și, cum știu ce a lucrat, îmi vine să-i sărut fruntea, pentru că nu-i pot săruta mâna.

Răsărit într'un sat modest de pe Someș, în

Tohal, jud. Sălajului — satul lui Petre Dulfu, alt apostol și profet, — Petre Bran era fecior de popă. Tatăl său avuse doisprezece copii. Intre ei acest Petre, brav și bun, ne deșteptă vie dorința să-i cunoaștem și pe ceilalți, tot ca dânsul de bărbați. Cartea nu ne spune nimic despre ei. Iată cât tărâm de cercetare rămâne încă de lucrat pentru generația tinăra de azi.

Urmează liceul în Baia-Mare și Cluj (1832—38) și termină teologia în Blaj, și este hirotonit preot în 1844.

Viața lui până ajunge în Satu-Mare e numai pe scurt schițată. Bănuim însă că sufletul său, cu larg orizont și mare avânt, în Blaj s'a luminat și caracterul lui acolo, în apele învățăturilor lui Cipariu și Bărnuțiu s'a oțelit.

Căsătorit cu o fată de popă, are șapte copii, dintre care cel mai distins a fost Felician, — cunoscutul canonist, Dr. Felician Bran, fost și el protopop și vicar în Carei, un erudit teolog, care a făcut senzație la facultatea din Budapesta, când a fost promovat Doctor în teologie, *summa cum laude*, dacă nu chiar: „dub auspiciis...”

După ce păstorește în sate modeste prin Sălaj, în 1857 ajunge paroch și protopop în Satu-Mare, după ruteanul Gulovici. Acesta fusese făcut canonic de Episcopul, cuminte și bun român, Alexi, anume ca să fie scos din Satu-Mare, unde maghiarizase parochia și tot ce se ținea de ea, sub cărma episcopiei rutene dela Muncaci. Aci a muncit Bran 20 de ani, până ce s'a sfârșit și trupește și sufletește.

Era chemat să învie din morți un Lazar românesc, îngropat, nu de 3 zile, ci de zeci de ani, în groapa blestemată a maghiarizării.

Opera ce a săvârșit — o înțelegem, o admirăm și o glorificăm — a fost uriașe. A scuturat românismul adormit și amorțit. Ce a fost bun a înviat; ce a fost rău, s'a scuturat de pe trupul nației, ca un putregaiu.

A fost o luptă titanică. Un om, un preot blând, un familist, tată cu soție și copii, să lupte cu statul, cu orașul, cu societatea, cu presa, cu plebea, cu curentul nebun, mai ales după 1867 încoace, ca să apere dreptul la viață națională al Românilor dintr'un colț de țară, contra iureșului de maghiarizare. Cum a luptat, ni se povestește în cele 100 pagini...

Idăa pentru care a luptat eroul, a învins, dar el, eroul, a picat zdrobit. A murit într'o casă de sănătate, în 10 Oct. 1877, când pe urma gloriei militare din valea Dunării se desemna luminos viitorul României și al românimei.

Când România se ridică în fața lumii, reprezentantul ei eroic dela Satu-Mare, cădea sub loviturile sortii nebune.

După o cădere așa de glorioasă, a urmat crima colectivă din partea noastră: uitarea. A doua îngropare și mai grea și mai amară.

Prof. Vas. Scurtu, cu aceste 100 de pagini, a slujit slujba de *înviere* pentru eroicul român și apostolicul preot al bisericii unite: Petre Bran.

Înainte mergătorul lui, Dr. Vasile Lucaciu, care tot în Satu-Mare, tot la liceul regesc și catolic de acolo, și-a început lupta. — a reînviat!

Alături de martiriul lui Lucaciu, cunoaștem martiriul premergător al congenialului său frate Petre Bran. Alături de luptătorul preot dela Șișești vedem pe anteluptătorul, care i-a pregătit calea glorioasă reînvierei românismului dela frontiera de vest.

Dr. Lucaciu și-a avut martiriul, dar și-a avut și satisfacția de a-și vedea încununată lupta vieții sale pentru neam:

România Mare și Liberă! Mai mult: el își are monumentul său în inima orașului de suferință: Satu-Mare.

Petre Bran nu are monument de bronz: dar cartea aceasta e monumentul vieții și luptei sale.

Va veni și monumentul public, recunoștința națiunii rostită lapidar în monumentul de artă.

Va veni, poate încet, poate târziu, dar sigur va veni.

De o camdată noi, cari am citit cartea dlui prof. V. Scurtu, prăznuim cu mulțumire învierea sa din groapa uitării, gustăm cu plăcere triumful ce-l va avea în sufletele României de azi și ne înfiorăm de fiorul mulțumirii sale de acolo de sus din sferele transcendente.

Recomandăm tuturor citirea acestei cărți. Ea costă 60 de lei, dar echivalează cu o mobilizare spirituală pe frontiera de vest a legendarului Satu-Mare.

Dr. I. D.

Revistă

Medicina Infantilă

revistă de pediatrie și peuricultură

D. profesor dr. Titu Gane, titularul catedrei de Infantilă și Puericultură dela Facultatea de medicină din București și directorul Institutului de Puericultură din capitală, publică, cu începere din Ianuarie a. c., o frumoasă revistă medicală cu titlul din fruntea acestor rânduri.

Deși târziu ne-a parvenit primul număr, întâmpinăm apariția noiei publicații cu bune cuvinte. Întâi, fiindcă revista și-a propus să militeze într'un câmp de muncă unde sunt necesare eroice eforturi din partea tuturor. Și al doilea, pentru simpatia cu care urmărim activitatea dlui prof. dr. Gane, întemeietorul școalei române de infantilă din metropola Ardealului.

De numele dlui prof. Gane, se leagă multe și importante realizări pe tot cuprinsul țării și în deosebi în provincia noastră, căreia, din primii ani după unire, s'a atașat cu caldă dragoste de frate, Dsa, în calitate de inspector general sanitar al Ardealului și în mai multe rânduri secretar general în ministerul sănătății, este ctitorul organizării sanitare a țării și mai cu seamă a Ardealului, față de care în toate împrejurările și-a manifestat iubirea și atașamentul. În cadrele Universității locale, ca titular a catedrei de clinică infantilă, asemenea a creat o vastă operă purtând timbrul său personal. Dovadă: primii colaboratori ai revistei ce editează, sunt recrutați dintre foștii dsale elevi ardeleni, elemente cu o frumoasă pregătire în specialitatea infantilă care constituie și o mândrie a Universității Clujene.

Este în afară de orice îndoială că cercurile medicale vor primi și sprijini după cuviință publicația distinsului prof. dr. Titu Gane.

R E V I S T E

„**Din Trecutul Nostru**” din Chişinău, an. VII Ianuarie—Aprilie 1939, ne aduce un material select și foarte instructiv. Această revistă face cinste ținutului de peste Prut. Dl Gh. G. Bezviconi, directorul revistei și Dl S. M. Nica, secretar de redacție trebuie să știe că „Din Trecutul Nostru” împlinește un mare gol și că meritul lor e cu atât mai mare cu cât ni se aduce mereu lucruri noi inedite și în condiții literare și tehnice ireproșabile.

—o—

„**Glas Românesc în regiunea secuizată**” cu Nr. 265 din 12 Martie 1939, își începe al noulea an de existență. Distinsul nostru coleg, Dl Oct. M. Dobrotă, se poate uita cu mândrie în urma sa. Opera ce a îndeplinit în regiunea secuizată și pilda măreață de devotament și sacrificiu pe altarul Patriei, ce a dat, constituiesc cea mai bună răsplată ce ar putea culege.

Cu atât mai demnă de relevat este opera sa, cu cât, în întregul ei aspect, spre deosebire de multe altele și dintre cele mai în vază, este complet lipsită de interes personal, de considerațiuni trecătoare și se reazămă în întregime pe cel mai curat spirit constructiv, național și patriotic.

U. Z. R. T. se simte mândră că are un asemenea element în sânul său. Alături de „România Eroică”, îi urează spor la muncă, la sacrificiu și la pildă reconfortantă, de cari are atâta nevoie acest neam pentru renașterea sa.

—o—

„**De Straje**” An II Nr. 1, Ianuarie, revista strajei țării pentru tineret, ne sosește, ca de obicei, cu un bogat și variat material, animator pentru tineretul țării și pildă vie și reconfortantă pentru . . . bătrânet.

—o—

„**Notariatul public**”, de sub direcția Dlui Dr. Ioan I. Cosma, președintele uniunii generale a notarilor publici din România No. 3 din 15 Martie 1939, publică, între altele, interesantul studiu al Dlui Petre Poruțiu *Obligațiunile comerciale și interpretarea lor*.

—o—

„**Școala Romanatului**” An II. Nr. 1—2, Ianuarie—Februarie 1939, o elegantă și substanțială revistă, care apare la Caracal, întrece cadrele ei strict profesionale, pentru a deveni un organ de îndrumare al tineretului român.

—o—

„**Cuvântul Nostru**” anul X. Nr. 1—2, Ianuarie—Februarie 1939, revista asociației învățătorilor din județul Dorohai, îndeplinește un rol similar în alt colț de țară.

—o—

„**Brazde Bănățene**” an II. Nr. 2, Februarie 1939, arhive culturale, istorice, literare și artistice, de sub direcția Părint. Caius Pascu, ne aduce din Topolovățul-Mic, județul Timiș-Torontal, dovadă vie că și micile centre se pot mobiliza pe tăzâmul cultural și patriotic, dacă materialul uman e la înălțime.

—o—

„**Penitenciarul**” an VII, Nr. 11—12, Noembrie—Decembrie 1939, de sub direcția Dlui Mihail Ceuca, este, după cum îi arată și titlul, purtătoarea de cuvânt a științei penitenciare și a culturii românmânești în instituttele noastre de corecție. Materialul de specialitate ce ne prezintă e bogat și variat.

—o—

Revista Institutului Social-Banat-Crișana an. VII, Nr. 25 Ianuarie—Martie 1939, de la Timișoara, ne sosește în ultimul moment.

Desprindem din bogatul și selectul material. „Legea serviciului Social” de Prof. D. Gusti; „Petru Mocsonyi” de Dr. Ilie Groșșianu; „Raport monografic asupra școalei din Ohababistra” de Gh. Borean; „Românii din Jugoslavia” de Gh. Ciorman; „Aspectele depopulării Banatului” de Emil Botiș; „Despre arta plastică” de Romulus Ladea; „Europa Sud-Estică” de Dr. C. Groșșorean etc. etc.

—o—

„**Plaiuri Săcelene**” Nr. 10—12, Octombrie—Decembrie 1939, ne sosește cu întârziere. Numărul acesta jubiliar — 1934—1938 — e o icoană vie a activității rodnice a valoroșilor fii ai patriei cari animează această revistă, în frunte cu neobositul director, Dl Victor Todoran.

„**Vrem**” și noi să-i îmbrățișem cu toată căldura, să le întregim voința dâră și să le urăm ca să dobândească puteri înzecite, pentru a „**Răscoli trecutul**” celor ce au cutreerat pământul românesc, a înfățișa prezentul văduvit de măreția trecutului, a despăci drum nou prin vremuri Săcelenilor de mâine și a contribui, cu toată puterea lor de muncă tinerească, la ridicarea acelor plaiuri mocănești, după cum e curajosul program expus în puternicul „**Vrem**, cu care să încheie numărul jubilar al revistei”.

Cărți de căpătâi

Cărțile directorului nostru:

1. „**Fericire Pământească**”. (București. Tip. Astra, 1902), lucrare de adolescență.

2. „**Viața Morală a Popoarelor și Războiul Mondial — Cauze și efecte** — lucrare din care se poate vedea rolul capital al spiritualității care ne animează în marile evenimente.

3. „**Război și Civilizație**”, ideologia animatoare care ne-a condus la și prin marele război.

4. „**Spirit și Materie — Eroismul în Viața de Stat**”, care poate fi privită ca Biblia timpului, prin care trecem.

Cea din urmă se poate procura la redacție, iar celelalte se pot consulta în bibliotecile publice.

Intreprinderea tehnică

Iosif Bugariu

Cluj, Str. Secuiască Nr. 2

Telefon: Fabrică 36-84; Birou 17-62

Fabrică: Tuburi izolatoare (Bergman), de calitate superioară, neinflamabile. — **Execută orice instalațiuni:** electrice, conducte de apă și canalizare precum și orice lucrări de gaz metan și calorifere.

PERLOTT

pastă de dinți
apă de gură
praf de dinți

sunt preparate
unice cu acțiune
biochimică

D. MOCIORNIȚA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fabrici de pielărie și încălțăminte, confecțiuni militare și civile, articole de voiaj

București, Str. Apele-Minerale Nr. 67-75

Telefon 3.22-78

Firma întabulată la Nr. 3705—1931

Depozite de desfacere:

Strada Carol Nr. 29, Calea Griviței Nr. 128

Șoseaua Mihai Bravu Nr. 12

Brașov, Craiova, Câmpulung, Roman, Tecuci, Târgoviște, Ploești,
Buzău, Constanța, Cluj, Galați, Turtucaia, Bistrița, Silistra, Roșior
de Vede, Pitești, Caracal, Predeal, Pucioasa